49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1676 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 6 — 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1906 3 ՋԼԼԳԱՀԷ 1324 — 6 ՔԵՃՆՈՒՆԸ ԷՎՎԷԼ 1322

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒՈՒԹԻՒՆ
ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Մեծ Փողոց, 38
Թմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր

Մանզումէի Էֆքեար

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیته در
صاحب امتیازی: ارمانس فرید
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԻՆԵՐ
Տարեկան — Վեցամսեայ
Գալատայ համար 80 ղր. — 50 ղր.
Փաւառներու համար 108 » — 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. — 18 ֆր.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրուշ
Մէկ տարուան աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՊՂԻՆՁԻ ԳԻՆԵՐՈՒՆ ԱՆՕՐԻՆԱԿ ՎԻՃԱԿԸ ԵՒ ՄԷՐԹՕՆԻ ՇՐՋԱՊԵՐԱԿԱՆԸ

ԱՐՂԸՆԻՒ ՄԵՐ ՀԱՆԳԷՍՈՒՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Եւրոպական սակարաններու մէջ և բոլոր առևտրական հրապարակներու վրայ, այս պահուս ամէնուն ուշադրութիւնը գրաւած է պղինձը։ Քանի մը շաբաթներ առաջ Մէրթօն իր շրջաբերականներուն մէջ գուշակութիւններ կ'ընէր և լաւատես գաղափարներ պարզելով կը հաւաստէր թէ պղինձին գինը մինչեւ 100 անգլիական օսկի պիտի բարձրանայ թօնօն։ Մէրթօնի խօսքերը սուտ չելան։ Պղինձին գինը արդարեւ 100 օսկիի եկաւ և անցաւ իսկ, և այժմ հետզհետէ բարձրանալով հասած է, Փետրվար—Մարտ յանձնելի վաճառքը 107 անգլ. օսկիի անհաւատալի գնոյն, —ինչպէս կ'երեւի Սղանաւտի վերջին թիւէն—։ Այս գինը՝ պղինձին գիւտէն, առևտրական հրապարակին վրայ իբր վաճառք անոր ծախու ելնելէն ի վեր ո՛չ տեսնուած և ոչ ալ լսուած էր։ Մետաղին գնոյն բարձրանալուն հետ մէկտեղ, բնական է որ զայն չահագործող ընկերութիւններու բաժնեթուղթերն ալ աւելի արժէք գտնեն, և այսպէս Եւրոպական սակարաններու մէջ, հակառակ չատ մը կարեւոր ու հաստատուն թուղթերու գիներուն անկման, պղինձի հանքային թուղթերը, մետաղին գինին հետ մէկ դիծի վրայ, հետզհետէ կը բարձրանան։ Այս թուղթերուն էն առաջինն՝ Ռիո Թինթօյի գինը, երեք տարի առաջ ճիշտ այս միջոցին 1250 ֆր. էր Բարիզի սակարանին մէջ։ Այժմ 1950 ֆր. է։ Բէյ Քարբրը 721½ ֆր. էր։ Այսօրուան գինն է 207 ֆր.։ Թարսուս 104 ֆր. էր։ Հիմա 197½ ֆր. կ'արժէ։

Գիներու ի՜նչ մեծ տարբերութիւն՝ երկու երեք տարուան միջոցին։

Ինչո՞ւ պղինձին գինը այսպէս հետզհետէ կը բարձրանայ։ — Մարդ չի գիտեր չարժառիթը, և չգիտցուելուն պատճառն ալ սա է որ այս վաճառքը գրէթէ զուտ ամերիկեան է։ Իրաւ է որ այնտարին վրայ քանի՛ չորս երկիրներ պղինձ կ'արտադրեն, բայց առնոյ ամէնուն արտադրութիւնը միայն Ամերիկայի արտադրութեան մէկ քառորդին չի հաւասարիր։ Երկրորդ՝ Ամերիկայի մէջ ալ, պղինձի գործառնութիւնները, առևտրական հրապարակին վրայ քանի մը հարուստ ու վարպետ անձերու ձեռքն են։ Առնոյ ձեռնհաս են մինչեւ իսկ պղինձին խնդրանքի և մատուցումի արուեստակեալ հաւասարակշռութիւն մը տալու, և ամէն միջոցներ ունին թէ՛ անոր գինը բարձրացնելու և թէ բարձր գիները հաստատուն պահելու։ Մեր այս ըսածը կը հաստատէ և հրապարակին վիճակը որոշ կերպով կը պարզէ Մէրթօնի սա վերջին շրջաբերականը։—

«Հրապարակին վրայ պղինձին գիները վերջին ծայր ամուր են։ Ամերիկայէ խիստ լաւատես լուրեր կուգան։ Հոն պղինձ արտադրողները բոլորովին ապահով վիճակ մը ունին։ Տեղական սպառումի համար, ապառնի յանձնելի, բարձր գիներով մեծաքանակ վաճառք ծախուած են։ Անոնք որ հիմա պէտք ունին պղինձի, ստիպուած են բարձր գիներ վճարել։ Եւրոպայի մէջ պէտքերը օրը օրին կը հոգացուին։ Մեծաքանակ հրամաններ առկախ կը մնան։ Գործարանատէրներ հրամայ մը կուտան և անմիջապէս վաճառքին ստիպողաբար յանձնումը կը պահանջեն, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ իրական սպառողները պահեստի սթօք բնաւ չունին ձեռքերնին, և գիներու բարձրութենէն վարանելով, իրենց պէտքերնուն հայթայթումը յետաձգած են, և այն»։

Տնտեսագիտական սկզբունքի մը համաձայն վաճառքի մը գնոյն սուղնալը նպաստաւոր երեւոյթ մը չէ, որովհետեւ անոր անմիջական հետեւանքը կ'ըլլայ սպառումին նուազիլը։ Անհերքելի սկզբունք մ'է այս։ Բայց պղինձը զարտուղութիւն մը պիտի սեպենք, որովհետեւ մէկ կողմէն մետաղին գինը կը բարձրանայ հրապարակին վրայ և օրուան բարձր գիներէն ոգեւորուած նորանոր հանքերու չահագործումին կը ձեռնարկեն, ու հինները լաւագոյն եղանակով բանեցնելու ջանքեր կ'ընեն և միւս կողմէ սպառումը կը չատնայ և խնդրանքը կ'աւելնայ։ Ամէն ատեն եւրոպական հրապարակներու վրայ սովորաբար 150,200,000 թօնօ պղինձի upof կը գտնուէր։ Հիմա հազիւ հազ 10,000 թօնօ պատրաստ վաճառք կայ։ Ինչպէս կը տեսնուի, պղինձին գնոյն սուղնալուն և արտադրութեան չատնալուն հետ սպառումն օր օրի կ'աւելնայ ու այսպէս կը զարտուղի վերը յիշուած անտեսագիտական սկզբունքէն։ Իցիւ թէ այդպէս ըլլար, ու գործին մէջ չահագիտութիւն մը չի կենար։ Եթէ պղինձի հրապարակին իրադարձութիւնները իրողութիւններ չեն, եթէ արտադրութեան, խնդրանքին և սթօքին մասին ըսուածներն ու գրուածները ստոյգ չեն ու լոկ չահագիտական անհիմն ձեռնարկներու վրայ հիմնուած են, հետեւանքը աղեւտալի պիտի ըլլայ մէկէ աւելի տեսակէտներով։ Ասոր պատճառելիք նիւթական անադին վնասներուն քով, չատ փոքր գումարներ պիտի ըլլան ակէց տասը տարի առաջ Բարիզի Ռօնթուան տէքսընթին և մետաղներու ճարտարային ընկերութեան կորուստները պղինձի չահագիտութեանց առթիւ։

Պղինձի գիներուն իրենց բարձրութեան մէջ անխախտ մնալը ո՛չ միայն օտար առևտրական հրապարակներու համար նպաստաւոր է, այլ մասնաւորաբար մեր երկրին համար ալ օգտակար է։ Թէև օտար երկիրներէ տարին 7,800 թօնօ պղինձ կը ներածենք, որոնց օրուան գինին համաձայն այժմ պիտի ստիպուինք կրկին դրամ վճարել, սակայն այս աղուութիւնը տարբեր կողմէ մեզի արդիւնաւոր պիտի ըլլայ, որովհետեւ նախ՝ Տիարպէքիրի մէջ կը չահագործուին Արզընճի պղինձի հանքերը, որոնց արտադրած ու արտածած տարեկան 1500 թօնօ մետաղին արժէքը կրկնապատկուած է, այժմու գինին համաձայն։ Այս հանքերը ծովեղրէն չատ հեռու գտնուելնուն պատճառաւ, հանածոներու ցամաքային փոխադրութեան մեծ ծախք կ'ըլլար և պղինձը աման եղած ատեն, հրապարակին գիներուն չէր յարմարեր և քիչ արտածութիւն կ'ըլլար։ Հիմակուան թօնային 100-107 անգլ. օսկիի գիները՝ փոխադրութեան և չահագործման ծախքերը լիովին վճարելէն յետոյ, կլորիկ չան մը ալ կը ձգեն։

Պղինձի սղութեան երկրորդ արդիւնքը սա պիտի ըլլայ որ Թուրքիոյ չատ մը նահանգներուն՝ Գոնիայի, Իզմիրի, Պրուսայի, Հալէպի, Տրապիզոնի մէջ պղինձի ընդարձակ հանքեր կան։ Մետաղին այսքան արժէքաւոր ըլլալը թելադրիչ մը պիտի ըլլայ զանոնք չահագործելու ձեռնարկին, ու անոնցմով երկրին համար հարստութեան նոր աղբիւրներ պիտի բացուին։

Ա. ԴԱԼՓԱՌՃԵԱՆ

ԱՌԵՍՏԻՑ ՔՈՆՍԷՐՎԱՏՈՒԱՐԸ

ԻԲՐԵԻ ԱԶԴԱԿ

ՀԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆ

Մեր մէջ բարերարներ կան, որոնք գովելի հոգածութեամբ մը եկեղեցիներ կը շինեն կամ կը նորոգեն, հիւանդանոցներու թեւերը կ'երկարեն կ'ընդարձակեն և համայնքին երախտագիտութեանը կ'արժանանան։ Սակայն բարեգործութեան և մարդասիրութեան սահմանները չատ ընդարձակ են։ Գործաւորներու, արհեստաւորներու, առեւտրապաշտօնեաներու օգնել սատարելն ալ ո՛չ նուազ բարեգործութիւն է, մանաւանդ թէ բարեգործութիւններու ամէնէն արդիւնաւորն և պտղատուն է։ Երկրին վաճառականութիւնն ու ճարտարարուեստը կ'օժտէ գիտակից օժանդակներով, որոնք ի վիճակի կ'ըլլան հզորապէս մարտնչելու կեանքի պայքարին մէջ և ի վերջոյ չեն երթար խճողել հիւանդանոցներն ու պատսպարանները, իբրեւ մարդկային ընկերութեան անպէտ անդամներ։

Ուստի աւելորդ չենք նկատեր խօսիլ արհեստից գործնական վարժարաններու վրայ, որոնք Եւրոպայի մէջ անհուն ծառայութիւններ կը մատուցանեն վաճառականութեան և ճարտարարուեստներու։

×

Արհեստական և մեքենական գործիներու միւսէոն մը հաստատելու և անոնց չինութեան ու գործածման եղանակները գործաւորներուն և արհեստաւորներուն սովրեցնելու առաջին գաղափարը կը վերադրուի Տէքարդին։ Բայց չա՛ռ ետքը, անհատական նախաձեռնութեան չնորհիւ էր որ կարելի եղաւ գործադրել անուանի փիլիսոփային ծրագիրը։ 1775ին նշանաւոր մեքենագէտ Վօքանսոն Բարիզի Սէնդ Անդուան արուարձանին մէջ չէնք մը վարձելով, հոն գետեղեց արհեստական մեքենաներու հաւաքածոյ մը, զոր Պետութեան թողուց իր մահէն ետքը։ Միւս կողմէ, 17րդ դարուն երկրորդ կէսէն ի վեր, Գիտութեանց Ակադեմիան կազմած էր գործիներու հաւաքածոյ մը, որոնք առաջինին հետ միանալով ծնունդ պիտի տային նոր միւսէոնի մը։

Այս ուսուցումը, որուն պէտքն անհրաժեշտ դարձած էր Ֆրանսայի համար, որովհետեւ Անգլիոյ մէջ ճարտարարուեստն սկսած էր ծաղկիլ անօրինակ ոգեւորութիւնով մը, բաւական դժուարութիւններու բաղխեցաւ սկիզբները, բայց ի վերջոյ՝ Վօքանսոնի ա՛նքան օգտաւէտ գաղափարին հանակիր անձեր ծայրայեղ աղքատութեամբ մը ոյժ տուին այսօրինակ ծրագրի մը իրականացման, և այս ազդութեան չնորհիւ ծնունդ առաւ Արհեստից Քոնսէրվատուարը։ Եւ յետոյ, իր տեսակին մէջ առաջին հաստատութիւնը եղաւ այս Եւրոպայի մէջ, և անկէ ետքը ուրիշ աղգեր, մասնաւորապէս Անգլիա, հիմնեցին նմանօրինակ հաստատութիւններ, որոնց կարեւորութիւնն հետզհետէ աւելցաւ և ընդարձակուեցաւ։

1819 Մարտ 26ի հրամանագրով մը, միւսէոնին մէջ կազմակերպուեցաւ «բարձրագոյն վարժարան մը, ուր պիտի ուսուցուէր վաճառականութեան և ճարտարարուեստի գիտական ծանօթութիւններու կիրառումը»։ Այս նպատակաւ երեք դասախօսութիւններ հաստատուեցան, մին մեքենագիտութեան, երկրորդը ճարտարարուեստական քիմիագիտութեան և երրորդը ճարտարարուեստական տնտեսագիտութեան համար։ Յետոյ, ի՛նչ չափով որ նոր գիւտեր ու յառաջդիմութիւններ եղան և ներքին ու արտաքին վաճառականութիւնը ծաղկեցաւ, նոյն չափով աւելցան դասախօսութիւնները։ Այժմ 16 տեսակ նիւթերու վրայ դասեր կ'աւանդուին Նոյ.էն մինչեւ Ապրիլ, իրիկուան ժամը 8էն մինչեւ 10, որովհետեւ ունկնդիրներէն չատեր, — արհեստաւոր, գործաւոր, պաշտօնեայ են։ — ցերեկները զբաղած են իրենց գործերով։ Ամէն տարի Առեւտրական և ճարտարարուեստական Նախարարութեան կողմէ միտալներ և Բարիզի Առեւտրական Սենեկին և այլոց կողմէ դրամական պարգեւներ կը տրուին ա՛ն ունկնդիրներուն, որոնք իրենց բրօֆէսէօրներուն կողմէ արժանի նկատուած են գնահատումի։ Քոնսէրվատուարը ունի թանգարան մը, որ կը պարունակէ 40,000 հատոր, ամենքն ալ արհեստի վրայ խօսող։ Ունի փորձարկութեան աշխատանոցներ, որոնցմէ կ'օգտուին հնարիչները, ճարտարագործները եւն։ Ցիշենք նաև դասախօսուած նիւթերը։ — Արհեստական երկրաչափութիւն, արհեստից մէջ կիրարկելի մեքենագիտութիւն, երկրագործական և գիւղատնտեսական աշխատութիւններ, ճարտարարուեստական քիմիագիտութիւն, մետաղաձանութիւն, առեւտրական և ճարտարարուեստական օրէնսգիտութիւն, երկրագործական քիմիաբանութիւն և քիմիական վերլուծումներ, եւն։

Առաւաւիկ համառօտ պատմութիւնը արհեստից Քոնսէրվատուարին կազմակերպութեան և անոր մատուցած ծառայութիւններուն։ Բայց այս հակիրճ ուրուագիծը չատ սահմանափակ գաղափար մը միայն կրնայ տալ այս գեղեցիկ հաստատութեան վրայ, որուն պաշտօնն է աշխատիլ ճարտարարուեստի, վաճառականութեան և արհեստներու տարածման և զարգացման։

ՄԵՏԱՔԻՍԻ ԵՒ ԽՈՂԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Եւրոպական հրապարակներու վրայ ոգեւորութիւնը կ'աւելնայ։ Այս միջոցիս ճարտարարուեստը չատ ծաղկեալ չրլլան մը կը բոլորէ ամէն երկրի մէջ, մասնաւորապէս մետաքսագործի չինութիւնը, որովհետեւ ամէն օր ա՛լ աւելի կը չատնայ անոր սպառումը։

Միւս կողմէ, խողակի սթօքը և բերքը և հետեւապէս մետաքսին արամադրելի քանակութիւնն այս տարի չատ պակաս ըլլալով, հրապարակին վիճակը չատ գոհացուցիչ է։ Ամէնէն աւելի փնտռուած տեսակներն են Արեւելքի մետաքսները, որոնք ժամանելնուն պէս կը ծախուին։ Իտալական մետաքսները, որոնց գիները բռնուած են ամերիկեան խնդրանքներուն պատճառաւ, առարկայ հղան ընթացիկ գործառնութիւններու, թէ՛ անմիջական կերպով և թէ ի վերջոյ յանձնելու պայմանաւ։

Գալով գիներուն, գրէթէ ամէն տեսակներու վրայ բարձրացում կայ։ Ասիական տեսակները, որոնց գործառնութիւնը թէեւ գոհացուցիչ են, բայց վերջին չաբաթներու արտասովոր ոգեւորութիւնը չունին։ Մեծ գործարանատէրներու կողմէ ալիւրի պայմանագրութիւններու նորոգման փորձերը նախատեսել կուտան սակայն գիներու բարձրացում մը։ Գոհացուցիչ է նաեւ մետաքսեղէնի գործարաններու վիճակը, որոնք բաղմաթիւ կարեւոր ապրանքներ ստացած են։ Բոլոր գործատեղիները բռնուած են և անոնց թիւը այս միջոցին անբաւական կաւգայ։

Մարսիլիոյ մէջ տրամադրելի ապրանքին սակաւութիւնը և ապրանք ուղեղողներուն ծայրայեղ յաւակնութիւնները կը լիցուարացնեն ամէն գործառնութիւն։

Միլանի մէջ ալ գործառնութիւնք բնական վիճակ մը ունին և գիները կը չարունակեն հաստատ մնալ։

Լոնտոնի մէջ ալ գիները հաստատ են և բարձրանալու համայնութիւն ցոյց կուտան։

Լիոնի մէջ Պրուսայի խամ մետաքսին Ա. տեսակը, 13/15, 54 ֆր. է, Սուրիոյ Ա. տեսակը, 9/11, 54-55 ֆր. Պրուսայի կրկնոլոր Բ. տեսակ 28/32, 58-59 ֆր.։

ԲԱՄԲԱԿԻ ԲԵՐԳԸ

Տասներկու միլիոն 546 հազար հակ է, մէն մի հակը հինգ հարիւր լիպրայի հաշուով, ըստ պաշտօնական յայտարարութեան Մ. Նահանգաց կառավարութեան երկրագործական նախարարութեան։ Շաբաթէ մը ի վեր հրատարակուած բամբակի գներէն կ'երեւի թէ այսչափ բերքի մը գոյութիւնը չնպաստեց գիները կարեւոր չափով զեղչելու, որ հազիւ կը բաւէ պէտքերուն։

⁂ Լիվրբուլի մէջ Դեկտ.ին յանձնելի բամբակը ինչաւ 5.70էն 5.4½/ի (փակում 12ի)։ Ամերիկեան կառավարութեան հրատարակած թիւը (12,546,000 հակ.) աւելի նպաստաւոր կը նկատուի։ Այս հրատարակութեան անմիջական հետեւանքը եղաւ մէկ-քառորդ բէնա կոտրել Սրօթ բամբակին գինը։

ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Ֆեռտինան Պրիւնթիէր.—

Պ. Ժառ Մէօնրիէ սա՛պէս կը գրէ ակադեմական Ֆէռտինան Պրիւնթիէրի մասին, որուն մահը օրուան գրական խնդիրն է.—

«Պ. Ֆէռտինան Պրիւնթիէր խիստ մասնաւոր դերք մը կը գրաւէ ժամանակակից քննադատներու միջեւ։ Աշխատութեան հաղուագիւտ կարողութեամբ գրած է հատոր մը Բնապաշտ Վէպերի վրայ, ինչպէս նաև Քննադատական ուսումնասիրութիւններ Ֆրանսական գրականութեան վրայ, Գրական սեռերու յեղաշրջումը։ Շրջաններ Ֆրանսական բառարանին և Քնարերգական բանաստեղծութեան յեղաշրջումը։ Իր երկասիրութիւններուն միջեւ չկայ հատ մը, ուր ի յայտ չգան պայծառօրէն քնագիրներու խորագոյն ուսումնասիրութիւն մը, հմտութեան հաղուագիւտ ընդհանրականութիւն մը, և միտքի զօրաւորութիւն մը զոր չեն կրնար ուրանալ նոյն իսկ անոնք որոնք համամիտ չեն իր իմաստասիրական ու քննադատական գաղափարներուն։ Իմաստասիրական դրութիւններու ճարտար ու կարող ստեղծիչ մըն է անիկա, որ հաւասար կարողութիւն մը ունի վերացական, բարոյական ու գրական խնդիրներու մէջ։

«Առաջին անգամ քննադատութեան տուած իր յեղաշրջումի վարդապետութիւնը թոյլատրուած է իրեն հեռամուտ ըլլալ այն ազդեցութիւններուն,

---

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(65)(

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԺԶ.

ԺՈՒԱՅԼՕ ԵՒ ՍՈՒՐԻՐ
ԼՈՒԿԻ ՀԱՆԴԷՊ

Ներկաներուն ամէնքն ալ յանկարծ ցնցուեցան, իրենց ականջին անակնկալ ձայն մը հասաւ որ դէպի լիճը տանող նեղ անցքին բերնէն կուգար։ Ոչ ոք կրցաւ նշանակութիւն տալ, չինական ոճով արձակուած սոյլ մըն էր, անծանօթ ու մասնաւոր նշան մը։

Լուկ դողաց, ականջները սրեց ու աչքերը յառեց դէպի ձայնին եկած կողմը։ Ո՞վ պիտի կրնար համարձակութիւն ունենալ գիշերուան այս պահուն ամայի լեռները գալ, զոր նոյն իսկ իր ամայութեան պատճառով կեդրոնավայր ընտրած էր իրեն Դեղին Դիմակաւորներու Պետը Լուկ, ո՛վ պիտի համարձակէր այն տեղուանքը չրջագայիլ ու մանաւանդ նշանակալից սոյլ մը արձակել։

Վարը քահանաներուն դիակին քով կեցող նաւաստիներն ալ նոյնպէս անշարժ մնացին և Լուկի մէկ հրամանին վրայ վերադարձան վեցհարուածեան ի ձեռին՝ միշտ պատրաստ կեցած՝ որպէս զի իրենց մահացու գործողութիւնը այսպէս խանգարողներուն քաւել տան անոնց անխոհեմութիւնը։

Սուլողը սակայն կը մօտենար, ձայնը կը լսուէր խիստ յստակ՝ ու սուր կերպով, նեղ անցքը պարսպապատող ժայռին մէկ կողմը երկու մութ ստուեր երեւցան յանկարծ։

Շնչոց մը ծայր տուաւ նաւաստիներուն մէջ։

—Երկու դաղաններ, մռլտացին, երկու սեւ յովազներ։

Տասը վեցհարուածեաններ իսկոյն սպառնացին երկու դաղաններուն, որոնք բնաւ յարձակումի նշան չէին ցուցներ։

—Զըլլայ որ հրաղէն արձակէք, գոչեց Լուկ ազդու ձայնով, չըլլայ որ վիրաւորէք կենդանիները, մարդը կենդանիներէն աւելի վտանգաւոր է։

—Մա՛րդը, գոչեց նաւաստիներէն մէկը։

—Մա՛րդը, հապա ի՛նչ գիտցար պատասխանեց Լուկ։ կարծեցիր որ կենդանինե՞ր էին սուլողները։

Երկու ստուերներն ալ սկսան նըշմարուիլ լուսնի լուսով։

Բացագանչութիւններն սկսան նաւաստիներուն կողմէ։

—Երկու հատ են։

—Երկու տղաք են։

—Մէկը պատանի մըն է։

—Մէկին ալ աղջնակ մը։

Աւելորդ է ըսել թէ նորեկները մեզի խիստ ծանօթ երկու որբուկներն էին Ժուայեօ և Սուրիր, որոնք անմիջապէս դաղաններուն քով եկան ու պաշտպանողական դիրք մը բռնեցին Զիզիի ու Ֆրէտի հանդէպ, անոնց առջին կանգնելով։

Լուկ, ինչպէս նաև նաւաստիներն ու Տուարհան ու Լիւսիէն հիացքանչ կը դիտէին երկու ազեկները։

Պատանին սուր ձայնով մը.

—Հայր Պուտան է որ տիեզերքը կը կառավարէ, ըսաւ, այս պատճառով Զինցիները չատ չեն վախնար գիշերուան սատանայէն ու դեւերէն։

Այս յայտարարութեան առջեւ նաւաստիները դողացին։

—Դուն ալ նոյնպէս աներկիւղ մարդ կ'երեւաս, ըսաւ Լուկ։

Ժուայեօ ուսերը թոթուելով,

—Ինչէ՞ն պիտի վախնամ, ըսաւ կորսնցնելիք բան մը չունիմ, ինչպէս նաև այս չորքոտանի բարեկամներս. գիշերուան վիշապը կամ դեւը մեզի մութին մէջ փայլող լապտեր մը կ'երեւայ։

—Ո՛ն ուրեմն, անուանդ ի՞նչ է քաջ տղաս, հարցուց Լուկ։

—Պարոն Ժուայեօ, պատասխանեց պատանին։

—Կեղծ անուն մը ըլլալու է անպատճառ,

—Ուրիշ անուն չունիմ։

—Շատ լաւ, հապա ընկերուհիդ անունը ի՞նչ է։

—Օրիորդ Սուրիր։

Լուկ սպառնական դիրք մը առնելով,

—Ի՞նչ կ'ընէք հոս։

—Կը չրջագայինք, ցորեկը Ֆոն Լարի գերմանական գործարանին մէջ կ'աշխատինք գիշերն ալ օդ առնելու համար պտոյտի ելանք այս կողմերը։

Լուկ յոնքերը պռստեց, փոքրիկ ստահակը Ժուայեօ կանգնեցաւ անոր դիմաց խրոխտ չեչտով մը,

—Մնաց որ ըսաւ, ես կրօնական մեծ միաբանութեան մը կ'անդամակցիմ ու պաշտպանութիւնը կը վայելեմ Պուտտային ու բարի ոգիներուն, ո՛վ որ մեզմէ մէկը նեղացնել յանդգնի անպատիժ չի մնար։

Տուարհան ու Լիւսիէն իրենց ուրախութիւնը չէին կրնար զսպել պատանիին այս համարձակախօսութիւնը տեսնելով։ իսկ Լուկ լուրջ դէմք մը առնելով։

—Այդ կրօնական միաբանութեան անունը ինչ է, հարցուց։

—Անունը միմիայն անոր կրնամ ըսել որ նախապէս ցոյց տայ ինձ միաբանութեան նշանաբանը։

Լուկ մասնաւոր նշան մը ըրաւ խօսակիցին ու մեղմ ձայնով մը,

—Կրնա՞ս միաբանութեան յայտարար նշանը արտայայտել հարցուց։

—Սիրայօժար, պատասխանեց Ժուայեօ ու ձեռքը երեսին տարաւ ու երեւակայական նշաններ գծեց դէմքին, աչքերուն ու բերանին վրայ։

—Դեւլին Դիմակաւորները, ըսաւ մեղմօրէն Լուկ։

Ուրախութեան ժպիտ մը գծուեցաւ պատանիին չրթունքներուն վրայ։

—Ես միաբանութեան պետն եմ, յարեց Լուկ։

Ժուայեօ զարմացական չարժումով մը։

—Դո՞ւք, գոչեց։

Տղեկը երկրպագելու փորձ մը ըրաւ, ետքը սակայն կարծիքը փոխելով,

—Մեր կրօնական միաբանութեան պետը պէտք է որ ապացուցանէ իր դիրքը, ըսաւ, եթէ կ'ուզէ որ հնազանդին իրեն։

(Շարունակելի)

ռունք կը գործեն երկի մը վրայ՝ դարերու ընթացքին մէջ կուտակուած գրական գանձեր։ Իր սոյն վարդապետութեան շնորհիւ կատարելապէս կըրցած է գնահատել՝ ամբողջ դարաշրջանի մը գրականութեան մէջ ազդեցութիւնը հանճարեղ մարդու մը, որ իր դարուն կուտայ արուեստագիտական նոր ինչ մը։

«Գրական յեղաշրջումի զօրաւոր անունով դիմուած՝ Պ. Պոդլենթիէռ լուսաւորեց մեր գրականութեան մէջ մութ մնացած կամ անտեսուած չչօշափուած կէտերը։ Դժբախտաբար, ինչպէս ըսինք, դրութենական մարդ մըն է անիկա և իր ծայրայեղ արհամարհանքերուն հետ ունի նաև ծայրայեղ հիացումները։ Օրինակի համար դասական ժլ. դարը իր աչքին առջեւ բոլոր նախընտրութիւնները և առաւելութիւնները կը վայելէ, սակայն միեւնոյն ատեն ծայրայեղ պայքար մը կը մղէ միանգամայն ֆրանսական քնարդաստութեան դէմ։ անկապաշտները, խորհրդապաշտները և մալարմէականները աւելի հաճելի են իրեն համար քան թէ ֆրանսացի ամենամեծ իրապաշտ գրողներ, որոնց երեսին, խիստ անարդար կերպով կը զարնէ աններելի թերութիւն մը թէ՝ ո՛չ արուեստը կը յարգեն անոնք և ոչ ալ բարոյական պահանջները։»

Ամէն պարագայի մէջ սակայն ֆրանսական Ակադեմիային 40 անմահներու աթոռներուն մէջ թափուր կը մնայ հատ մը, որու տեղը պէտք եղածին պէս լեցնելը շատ դժուար պիտի ըլլայ։

Պ. Ֆէռտինան Պրիթիէռի մէկ ուրիշ ծայրայեղութիւնն ալ՝ գաթոլիկութեան մասին վերջին ատեններս իր ունեցած աւելորդապաշտ գաղափարներն էին։

ՊԱԼՍՈՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Բ. ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Եղանակին երկրորդ նուագահանդէսը՝ ըստ իս՝ ուելի յաջող եղաւ թէ՛ երաժշտական և թէ բաղմութեան կրկնակ տեսակէտներով, որոնք երկուքն ալ առաջին անգամէն աւելի գոհացուցիչ էին։

Ներկաներուն մէջ առաջին ակնարկով կը նշմարեմ՝ Տիկին Ե. և Օր. Ալանեան, Տիար և Օր. Ռոպէր Էֆ. Եսպրէեան, Տէր և Տիկին Գարագաշ, Տէր և Տիկին Թորգոմեան և Օր. Գամսմաճեան, Տիար Մաչառուբեան, Արմենակ պէյ Սագըզ, Տէր և Տիկին Սօրսանճեան, Տէր և Տիկին Հարենց, Տիար Օնիկ և Օր. Թաշճեան, Տէր և Տիկին Միհթէվէլիի, Տէր և Տիկին Բաղճճեան, Տիկին Շահպազ, Տիար Հրանտ և Օր. Կիւմիւկէրտան, Տօքթ. Մատթէոսեան և օրիորդները, Տիար և Օր. Զայեան, Տէր և Տիկին Հիւրմիւզ, և այլն։

Յայտագրին մէջ կար նշանակուած՝ Պոլսոյի Դոնսէրվատուարին այժմու տնօրէն Պ. Պոսսի Intermèdes Goldoniens։ Պոսսի՝ Եւրոպայի մէջ ծանօթ է մանաւանդ իր կրօնական երաժշտութեանց հեղինակութեամբ՝ որոնք ամէնէն անարատ ոճով մը գրուած են։ Այս կտորը՝ որ կրօնական երաժշտութիւն մը չէ, այլ թեթեւ և զուարթ եղանակ մը, հեղինակին կողմէ գրուած է ժամանցի մը վայրկեանին։ Սակայն այս կտորը ա՛նչափ յաջող է որ բաղձալի էր Պ. Պոսսի ինքզինքը շատ աւելի նուիրէ այս տեսակ ժամանցներու։

Պէթովէնի 8րդ սէնֆոնիին մէջ հեղինակին հանճարը կը ծլի ու կը ծաւալի պերճաշուք կերպով։ Ճշմարտապէս սքանչելի է Պէթովէնի կտորներուն և մանաւանդ իր Սէնֆոնիներուն մէջ, ուր գեղեցիկ ներդաշնակութիւններու անզուսպ հեղեղի մը մէջ կ'ողողէ ականջները։

Նուագախումբը ընդհանրապէս շատ լաւ քալեց։ Սակայն Պէթովէնի 8րդ Սէնֆոնիին Մինուէթթոի մասին մէջ Մ♯ Նաւա չափը ծայրայեղօրէն արագ զարնելուն պատճառաւ թաւջութակները չկրցան պէտք եղածին պէս զարնել իրենց դժուարին մասերը։ Մ♯ Նաւա պէտք է քիչ մը աւելի նկատողութեան առնէ այս կէտերը, և իր վրան կը տորները կանխաւ աւելի լաւ ուսումնասիրէ։ Դալով երկրորդ Ֆոկօթիսքին՝ շատ տեղեր առաջ կամ ետ մնաց։

Նկատելի կէտը այն է որ մեր ժողովուրդն ալ սկսած է հաճոյք զգալ եւրոպական նոր երաժշտութիւնէն, ինչ որ խիստ ծափահարելի է։

Mot de la fin.

Հիւանդ կինը բժիշկին.

—Տոքթօր սա գլխուս նայեցէք։

—Մի վախնար մէջը բան մը չկայ։

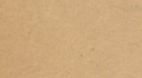

ՀԱՄՄԷ?

Տողը՝
Ուղղուած բարեկամի մը,
Որ ամուսնալուծման վճիռը
Ձեռք անցուց
Վերջապէս։

Ո՛չփ, վերջապէս,— հէ՞։
Վերջապէս, սիրելի՛ս, ամուսնալուծման վճիռը ձեռք անցուցիր։
Աշխարհը քո՛ւկդ է ալ, և... կինիդ ա՛լ քուկդ չէ։
Տարիներով աշխատեցա՞ր, աշխատեցա՞ր, մինչեւ որ Կաթողիկոսէն բերել տուիր այս վճիռը, որ քեզի կը պարգեւէ անգամ մը ալ կարգուելու իրաւունքը։
Ի՞նչ ապուր խառնես պիտի նայինք հիմա։
Թերեւս պիտի կարգուի՛ս։
Առաջին ամուսնութեանդ մէջ երջանիկ չըլլալով՝ թերեւս կը յուսաս երկրորդին մէջ երջանիկ ըլլալ։
Առաջին ամուսնութիւնդ բերնիդ մէջ համ ձգած ըլլալու է։
Արդէն մարդ կեանքին մէջ գոնէ երեք անգամ կարգուելու է, որպէս զի եթէ մէկուն մէջ երջանիկ չըլլայ, գոնէ երկրորդին, կամ երրորդին մէջ երջանիկ ըլլալու յոյսը ունենայ։
Ամուսնական կեանքի մէջ՝ մէ՛կ չյաջողեցար, երկո՛ւ չյաջողեցար, երե՛ք եթէ այս անգամ ալ չյաջողեցար, կրնաս ինքզինքդ ծովը նետել, եթէ չես փափաքիր... չորրորդ անգամ մըն ալ կարգուիր։
Եւ կամ թերեւս բոլոր այս ըսածներս պարապ խօսքեր են, և դուն, ո՛վ սիրելի բարեկամս, ամուսնալուծման վճիռը ձեռք անցընելէդ վերջը՝ ամուրի պիտի մնաս։
Բայց, եթէ ամուրի պիտի մնայիր, ի՞նչ պէտք ունէիր ամուսնալուծման վճռագրին։
Սակայն, եթէ աշխատեցար այս վճիռը ձեռք անցընել, որպէս զի կինդ կարենայ ուրիշ մարդը առնել՝ նոսիլ՝ առանց կարող ըլլալու զինքը անհանգիստ ընել՝ մտքանոցիդ դիշերներուդ, ա՛ռ ալ տարբեր խնդիր։
Կնաթող ամուսիններու պարտականութիւնն է այս արդէն։
Եթէ չկրցար կինդ երջանիկ ընել, թո՛ղ որ ուրիշ մը փորձէ անոր երջանկութիւնը,—գուցէ այդ ուրիշը քեզի աւելի ունի կորով ու գորով։
Ամէն պարագայի մէջ, սիրելի՛ս, բոլոր այս ըսածներս պարզ ու անմեղ խորհրդածութիւններ են։— Ճշմարտութիւնը՝ այն է որ ճամբան անցած ատենդ հիմա բոլոր տունը-մնացած աղջիկները և այրի կիները պիտի մտածեն։
—Նա՛, այս մարդը կրնայ ինծի առնել։
Միայն խրա՛տ մը, ո՛վ իմ կնաթող բարեկամս,
Եթէ վերտին պիտի կարգուիս, ամուսնաթող կին մը ա՛ռ քեզի։
Այս կերպով իրար գտած կ'ըլլաք գոնէ։

ԿԱՎԱՌՕՇ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿՐՕՆԱՑԻՆ ՊԱՑԵՒԱՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ։— Բարիզէ կը հեռագրեն Դեկտ. 15 թուով։— Կրօնից նախարար Պոռնան այսօր իրիկուան մօտ Երեսփ. Ժողովին գրասեղանին վրայ դրաւ եկեղեցականքաղաքական օրինագիծը, որուն պատճառաբանութեանց երկար ճառն ալ կարդաց, որոնցընդհատ ծափերով ընդունուեցաւ։ Իսկ օրինագիծը յանձնուեցաւ կրօնից յանձնաժողովին։ Կառավարութիւնը ուրիշ օրինագիծներու պատրաստութեամբ ալ կը զբաղի, բայց երկրին համեմատական անդորրութեան հանդէպ կը կարծուի թէ խիստ կարգադրութիւններ հարկ պիտի չըլլան։ Ցանձնաժողովին զրկուած օրինագիծը վեց յօդուածներէ կը բաղկանայ, և կը յայտարարէ թէ եկեղեցիները ազատային և կրօնական պաշտամունքներու պիտի յատկացուին։ ուրիշ նպատակի պիտի չգործածուին։ Կրօնային ժողովներու կազմութիւնը դարձեալ անհրաժեշտ ցոյց կուտայ, և կը տրամադրէ որ կարելի եղածին չափ շուտ այդ ժողովները կազմուին, և գոնէ մէկ տարուան համար տեղեկութիւն տան կառավարութեան թէ Աստուածային պաշտամունքները ո՛ւր պիտի կատարուին։ Այդ ժողովները պարտաւոր են նաև հոգ տանիլ եկեղեցիներուն։ Հակառակ պարագային, այսինքն երբ հոգեւորականները յամառին, եկեղեցական կալուածները պիտի յանձնուին բարեգործական հաստատութեանց։

ԲԱՐԻԶԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԿԱՐԴԻՆԱԼ ՌԻՇԱՐԻ ՏԵՂԱԿՈՒԹԻՒՆԸ։— Բարիզէ կը հեռագրեն Դեկտ. 15 թուով։— Բարիզի Արքեպիսկոպոս Կարդինալ Ռիշար այսօր ոստիկանութենէն հրահանգ ստացաւ Ռիւ ար լա Կոնշէլի արքեպիսկոպոսական ապարանքէն մեկնիլ։ Կէս օրէ վերջ ժամը 2ին ոստիկանական քոմիսէր Շանս ապարանք գնաց և ուզեց Կարդինալ Արքեպիսկոպոսին ներկայացուիլ։ Եկեղեցւոյ իշխանին աշխատութեան սենեակը առաջնորդուեցաւ, և Սէնի գաւառապետին անունով յայտարարեց թէ պէտք է ապարանքէն մեկնի։ Կարդինալ Ռիշար պատասխանեց թէ ինք հիւանդ է, և պարտաւորիչ ճնշումի միայն կրնայ տեղի տալ։ Ոստիկանական քոմիսէրը իր պաշտօնը կատարելէ վերջ քաշուեցաւ, առանց աւելի երկար պնդելու իր յայտարարութեան վրայ։ Թաղին մէջ տարածուած էր արդէն ոստիկանական քոմիսէրին երեւնալը և բազմաթիւ քահանաներ ու կղերամիտ քաղաքագէտներ կարդինային բնակարանը գացին։ Ժամը 3½ին արքեպիսկոպոսական ապարանքին բակին մէջ տեսնուեցան Լրոշ, Տրնի Բոշէն և Պոնի որ Բաթէլան երեսփոխանները, Կոմէն որ Վիլկն և Տը լա Ժայլ ծերակուտականները, Սէն-Իսսթաշ, Սէն-Վէնսան որ Բօլ, Սէն-Բլօթիլ, Նոթր Տամ տէ Շան և ուրիշ շատ մը եկեղեցիներու քահանաները։ Բակին ներքին կողմը հաւաքուեցան կաթոլիկներ, Կարդինալին մանաւանդ յարկաբաժինը տանող դուռին առջեւ։ Ասոնք ամէնքը կեցած էին հետաքրքրութեան համար։ բայց պաշտօնական նոր մարդիկ չերեւցան, թերեւս Կարդինային հրաւանդութեան պատճառաւ սպասելու։ պէտք տեսած էին։ Ասիկա կ'ըլլար չաբաթ օր, և Բշ. Ռիշար Կարդինալ ինքնաբերաբար մեկնեցաւ արքեպիսկոպոսական ապարանքէն առանց նոր զեկուցման պէտք տեսնելու։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԿՐՕՆԱՑԻՆ ՊԱՑԵՒԱՐԸ։— Վատիկանի արտաքին գործոց նախարար կարդինալ Մէրրի տէլ Վալի հրահանգին վրայ, կարդինալ արքեպիսկոպոս Տէլլա Ռիէզա խնդրեց Վատիկանի մօտ Սպանիոյ ներկայացուցիչ Օեէսայէ, որ յանձնարարէ Բարիզի սպանիական դեսպանին պաշտպանութիւնը ֆրանսական կառավարութենէն առնել և առժամապէս Վատիկանն ալ ներկայացնել Ֆրանսայի մէջ։ Օեէսա ծածկագիր հեռագիր մը ղրկեց մարքիզ տէլ Մունիի, այս պաշտօնը յանձնարարելով իրեն, և այս իր ըրածին վրայ ալ տեղեկութիւն հաղորդեց սպանիական կառավարութեան։ Սպանիական դեսպան Մարքի տէլ Մունի մերժեց այս պաշտօնին համար պատասխանատուութիւն ստանձնել։ Միեւնոյն ատեն սպանիական կառավարութիւնը հեռագրեց մարքի տէլ Մունիի թէ պէտք է զգուշանայ ոչ է միջնորդութենէ Ֆրանսայի և Վատիկանի միջեւ, և թէ պաշտօնական դիւանաթուղթերը միայն կրնայ իր դեսպանատան մէջ պահել եթէ իրեն յանձնէ զանոնք ֆրանսական կառավարութիւնը։ Սպանիական կառավարութիւնը հեռագրով իմացուց նաև Վատիկանի իր դեսպանին թէ իր ընթացքը պախարակելի է։ Ալֆոնսօ թագաւոր սպանիական կառավարութեան վարմունքը գովեց։ Օեէսա իր պաշտօնէն պիտի չհանուի, այլ կը սպասուի որ հրաժարական տայ։

ԻՏԱԼԱՑԻՔ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ՕՐԷՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ։— Իտալիոյ դանդաղ կողմերը կառավարութեան թոյլտուութեամբ հաւաքումներ տեղի կ'ունենան ի նպաստ Ֆրանսայի Բաժանման Օրէնքին։ Բայց կառավարութիւնը արգիլեց Հռոմի ֆրանսական դեսպանատան մօտ տեղի ունենալիք հաւաքում մը։

Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին չաբաթ օրուան նիստին վերջերը վարչապետ Ճիոլիթթի երեսփոխան Մոսքինի հարցապնդման պատասխանելով, յայտարարեց թէ Երեսփ. Ժողովը գիտէ թէ եղբայրական բարեկամութեան ի՛նչ տեսակ կապով կապուած են Իտալիա և Ֆրանսա, և ոչ է պատճառ չկայ արգիլելու ֆրանսական ազգին համար ոչ է համակրական հաւաքում, բայց կառավարութիւնը անպատասխանատուութեան կրնայ դիմել։ Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ արդէն մեր այս ընթացքէն գոհ կը մնայ։ Իտալական ժողովուրդը ամէն օրինական կերպով կրնայ իր համակրութիւնը յայտնել ֆրանսական ժողովուրդին համար, բայց կառավարութիւնը միշտ կը հսկէ հանրային անդորրութեան վրայ։

ՄԵԿՆՈՒՄ ԺԱՌԱՆԳԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ։— Անժէի ժառանգաւորաց վարժարանին աստուածաբանական ուսանողները իրենց եպիսկոպոսին վերջին օրէնութիւնը առնելէ վերջ մեկնեցան իրենց տեղերը։

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ՎԱՏԻԿԱՆ ՂՐԿՈՒԱԾ։— Աշխարհի ամէն կողմերէն եղածներուն վրայ ցաւակցական և համակրական հեռագիրներ կը հասնին Վատիկան։ Վատիկանի պաշտօնաթերթը սկսած է անոնցմէ մէկ քանին հրատարակել, որոնք Ամերիկայէն եկած են։ Անգլիայէն ալ չատ ղրկուածներ կան, մին արքեպիսկոպոս Պրընի կողմէ։ Կ'ըսուի թէ Պապը հետեւեալը ըսեր է։— «Բրիտանացիք միշտ առաջին կը հանդիսանան ամէն անգամ որ կրօնական կամ հայրենասիրական զգացումներու վրայ ըլլայ խնդիրը։»

ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՇԽԱՐՀԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԻՏԱԼԻՈՅ։— Երեսփ. Ժողովը սկսաւ վիճաբանել արտաքին գործոց նախարարութեան եւմտացոյցին վրայ։ Երեսփոխան Լուսիֆէրօ արտաքին աշխարհավարութեան ներկայ դժուարութիւններու վրայ խօսելով, խնդրեց կառավարութենէն որ հարկ եղած բացատրութիւնները տուին մանաւանդ Իտալիոյ և Աւստրիոյ յարաբերութեանց ստոյգ վիճակին վրայ։ Իտալիա բնաւ պատճառ չունի Աւստրիոյ կողմէն յարձակումէ մը վախնալու, և պէտք չէ անվստահութիւն առաջ գայ սահմանագլխին վրայ անոր ձեռք առած զինուորական կարգադրութիւններէն, Աւստրիա ևս նոյն վստահութիւնը պէտք է ունենայ Իտալիայ մասին, որ իր պարտաւորութիւնը կը կատարէ իր երկրին պաշտպանութեան համար։ Երեսփոխան Արթօմ ուրախութիւն յայտնեց որ արտաքին գործոց Նախարար Թիթօնի կ'աշխատի Երրեակ զինակցութիւնը փոխադարձ վստահութեան վրայ հիմնել։ Բանախօսը չի հաւատար որ միջազգային յարաբերութեանց տեսակէտով Իտալիոյ և Աւստրիոյ յարաբերութիւնները աւրուին, և յոյս յայտնեց թէ երկու ժողովուրդներուն միջեւ կատարեալ համակրութիւն և բարեկամութիւն պիտի տիրէ վերջ ի վերջոյ։ Իտալիոյ գաղթական կամ երկրաբաւական ոչ է անոյշ չունի, և համաչխարհիկ խաղաղութեան տարր մը միայն պէտք է մնայ։ Իտալիա իր ճարտարարուեստի և վաճառականութեան համար միայն բաց նաւահանգիստներ կ'ուզէ։ Երեսփոխան Սանթինի խնդրեց որ կառավարութիւնը իր հոգածութեան առարկայ ընէ արտասահմանի իտալական դպրոցները։ Երեսփոխան Կալլի ցաւ յայտնեց որ Մարքոնիի անունն մէկ բանախօսութիւնը Աւստրիոյ մէջ ծայրայեղ մեկնութիւններու առարկայ եղած է։ Ընկերվարական երեսփոխան Պիսորաթի հաստատեց թէ զինակից տէրութեանց արտաքին աշխարհավարութեան երեք պատասխանատուներն ալ, իշխան Պիլլով, կոմս Էրէնթալ և Թիթօնի հաւասարապէս իրենց հայեացքը պարզեցին ի նպաստ Երրեակ զինակցութեան տեւողութեան։ ուրախ ենք որ, ըսաւ, Իտալիոյ և Աւստրիոյ միջև բարեկամական են յարաբերութիւնները։ Ընկերվարական կուսակցութիւնը միշտ փափաքող է որ երկու Տէրութեանց միջև յարաբերութիւնները մտերմական ըլլան։ Աւստրիոյ և Իտալիոյ անկեղծ բարեկամութիւնը կը բաւէ մեզի, ըսաւ, որովհետեւ Երրեակը աւելորդ է մեզի, և կրնայ մեր յարաբերութիւնները վտանգել Անգլիոյ հետ։

Յետոյ զինուորական արտասովոր վարկերը 38ի դէմ 196 ձայնով ընդունուեցան, և արտաքին աշխարհավարութեան վրայ վիճաբանութիւնը յետաձգուեցաւ։

ՎԱՏԻԿԱՆԻ ՄԱՍԻՆ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՄԻԶԱՑԻՑՊ ՄԸ։— Գերմանական կաթոլիկ կուսակցութեան կողմէ Ռայխսթագին մէջ բռնուած ընթացքն էր որ մերժեց կառավարութեան գաղթական վարկերը և պատճառ եղաւ Ռայխսթագին լուծման։ Հիմա միւս կուսակցութիւնները պայքար մը բացած են այդ կուսակցութեան դէմ որ միշտ հղօր տարր մը եղած է Գերմանիոյ մէջ։ Նացիոնալ Զայրուցիկ Հօէնլոէի յիշատակագրութենէն ցարդ չհրատարակուած միջադէպ մը մէջ կը բերէ, որ անդրեռնական կուսակցութեան կաղառակերութիւնը երեւան կը հանէ, ինչպէս նաև այդ կուսակցութեան սերտ առնչութիւնը Վատիկանի հետ։ Հօէնլոէ իշխանը 1893ի իր տարեգրութեան մէջ կը յայտարարէ թէ երբ Ռայխսթակը այն տեսնելը լուծուեցաւ կառավարութեան զինուորական օրինագիծը վաղերայուցած չըլլալուն համար, Վատիկանի կողմէ գերման կառավարութենէն կէս միլիոն ֆր-ի նուէր մը խնդրուեցաւ։ Հօէնլոէ իշխան, այն ատեն վարչապետ, խորհուրդ տուաւ որ այդ դրամը Պապին խոստացուի, բայց չբերուի մինչեւ որ նոր Ռայխսթակը քուէարկէ ծանօթ օրինագիծը։ Ասիկա ցոյց կուտայ թէ կաթոլիկ կուսակցութիւնը Վատիկանի համար ծանր տուրք մը կը պահանջէր գերման կառավարութենէն իբրև վարձք իր քաղաքական աջակցութեան։

Բայց տարակոյս չկայ թէ կաթոլիկ և ընկերվարական կուսակցութիւնները նոր ընտրութեանց մէջ ալ յաջողելու զօրաւոր յոյսեր ունին։ Գերման արտաքին աշխարհավարութեան ինչ ինչ ձախողուածները (Մարոքի խնդրոյն մէջ գլխաւորաբար), և գաղթական վարչութեան մէջ Ռայխսթակը Պիլով իշխանին հակառակ՝ աւելի ստուար երեսփոխաններու թիւ մը կը պարունակէ, կ'ըսեն անգլիական թերթերը։ Եթէ նոր Ռայխսթակն ալ հինին պէս վարուի, յայտնի չէ թէ խորհրդարանական ի՛նչ տեսակ կացութիւն պիտի պարզուի Գերմանիոյ մէջ։

ԿՆՈՅԻ ԲԱՀԱՆԱՑ ՄԸ։— Սպիտակամօրուս քահանայ մը, որ միշտ խեղճաբար կը հագուէր, անցեալ օր անգայ վիճակի մէջ Բէյթայի փողոցի մը մէկ անկիւնը ինկած պառկած էր։ Մօտակայ հիւանդանոցը տարուեցաւ և խելքը գլուխը գալէն վերջ խնդրեց որ քահանայ մը կանչուի, որուն առջեւը ընէ իր կտակը որ հետեւեալն էր։— «Իմ ամբողջ հարստութիւնս կը կազմեմ գիւղական դպրոցներու չինութեան և պահպանութեան։ 200,000 քուրոն ունիմ Բէյթայի պանքաներուն մէջ։ Անօթի մնացի։ ո՛չ կերայ ոչ խմեցի, որպէս զի կարող ըլլամ այդ խեղճերուն բան մը տալ։» Առաջին անգամ կարծուեցաւ թէ քահանան ցնորքի հետեւանքով այդպիսի յայտարարութիւն կ'ընէ, բայց իմացուեցաւ յետոյ թէ իր ըսածները ճիշդ են։ Իր թեւին տակ գտնուած թուղթերուն ծարը հաստատեց իր յայտարարութիւնը։ հաստատուեցաւ այդ թուղթերէն թէ՝ իր անունն է Տր. Ֆրանց Կէրլախ, վարդապետ աստուածաբանութեան, իմաստասիրութեան և օրէնագիտութեան։ Տր. Կէրլախ պատանեկան հասակէն իսկ մեծ կոչումի մը պատրաստուած կը համարուէր։ Նախ ուսուցիչ եղաւ աղնուապետական տուներու մէջ, բայց յանկարծ քաջալերեցաւ ընկերային կեանքէ, և մերժեց իրեն առաջարկուած ժողովրդապետի պաշտօնը։ Այն ժամանակէն ի վեր կանոնաւոր բնակարան չունէր, հացով ու ջուրով միայն կ'ապրէր, գիշերները կ'անցընէր Բէյթայի Արևմտեան կայարանին երրորդ կարգի սպասման սրահին մէջ։ Եւտոյ երբ կայարաններուն մէջ գիշերելը արգելուեցաւ, հեռագրատուն կ'երթար գիշերները անցընելու, մինչև իսկ պատուհաններուն մէջ։ Պաշտօնեայ մը որ դիտած էր թէ Կէրլախ մեծամեծ գումարներ կը ղրկէր Պապին, հարցուց թէ ինչո՞ւ բնակարան մը չի վարձեր։ պատասխանեց թէ գողերէ և մարդասպաններէ կը վախնայ։ Տր. Կէրլախ մուրալով կ'ապրէր Բէյթայի մէջ։ Քանի մը անձինք չաբաթական կապած էին իրեն բայց Կէրլախ իր մինչեւ հիմակուան պղինձը արծաթի փոխեց ծանօթ լաբեգործութիւնը ընելով։

ԱՆԹԷԼ ՀԵՌԱԳՐՈՎ ՍԻՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ։— Անթէլ հեռագրութիւնը նոր գործադրութեան միջոց մը գտաւ Բարիզի մէջ, այն է՝ տանիքէ տանիք սիրաւան զոյգերու միջև մասնաւոր հաղորդակցութիւն մը եղաւ։ Բայց ցաւալին ա՛յն է որ կառավարութիւնը անթելով այս գաղտնիքը իմացաւ, և վերջ մը տուաւ այս վիպական հաղորդակցութեան տուպանք և գործիքի գրաւումի սպառնալով։ Երկու դեռատի ազգականներ, երկուքն ալ 18 տարեկան, տատրակի սիրազեղ գգուանքներու բռնուած էին իրարու հետ, և որովհետեւ երկուքն ալ հեռագրատան պաշտօնեայ էին, ծրագիր մը յղացան, որով իրենց կողմէ չինուած անթել հեռագրի գործիք մը հաստատեցին իրենց տուներուն տանիքներուն վրայ։ Տղան կը բնակէր Վիքթօր Հիւկօ ծառուղիին մէջ, և աղջիկը Էտկար Ռինէ պուլվարին մէջ։ Զիրենք իրարմէ բաժնող հեռաւորութիւնը երեք մղոն էր, բայց Հէրցեան ալիքներուն համար ի՞նչ կարեւորութիւն ունէր այս հեռաւորութիւնը։ Վիքթօր Հիւկօ ծառուղիին պատշգամին բալ ձուն քէն մինչեւ միւս բարձունքը, Էտկար Ռինէ պուլվարին վրայ վեց յարկով տուին մը բարձունքը, սիրաբանական բառերը թրթռուն և զուարթ կը թռչէին չրջակայ և միջնակեալ տուներուն ծխնելոյզներուն վրայէն և նոյն իսկ Սէնի վրայէն։ Առաջին անթել հեռագրիներին մին կը պարունակէր իւրաքանչիւրին հասցէն, և զեկոյցները ամէն իրիկուն այսպէս կը փոխանակուէին։ Բայց երկու սիրահարները ոչ է արգելք իրենց միտքէն անցուցած չէին։ Էյֆէլի Աշտարակին անթել կայանին վրայ գտնուած պաշտօնատար մը նշմարեց այս մրցումը։ Այս նոր Հէրցեան հեռագիրները Պետութեան պաշտօնական ընդունարան-գործիքին վրայ գալով, իր ուշադրութիւնը արթնցուցին։ Նօթագրեց սիրահարներուն իրարու տուած երկու հասցէները, ժամադրութիւնները, և քանի մը օր վերջ ցոյց տրուած անդերը քննիչ երթալով, գործիքները գրաւուեցան, ազդարարելով որ եթէ կրկնուի տուգանքի պիտի ենթարկուին սիրահարները։

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐ

ԳԱՂՏՆԻՔ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ, ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵՐԿԱՑԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ, սիրուն և ճշմարտապէս պիտանի գրքոյկը։ Կեդրոնատեղի՝ Պայպլ Հաուս թիւ 16, Ամերիկեան Խան, Կ. Պոլիս։ Հասցէ՝ Սամուէլ Դ. Վարժապետեան։ Գրքոյկս կարելի է ստանալ նաև Ե. Մատթէոսեան, Պալենց և ուրիշ գրատուներէ։ Գին 8 գահեկան։ Մեծաքանակ գնողներու զոհացուցիչ զեղչ։ 1–5

ԹԱՏՐՈՆ ՄՆԱԿԵԱՆ ԲԵՐԱՑԻ ՄԷՋ

Ցառաջիկայ Ուրբաթ գիշեր, ժամը 3ին, Բերա, Վարիէթէի թատրոնը (նախկին Սիրք) Մնակեան թատերախումբը պիտի ներկայացնէ

ԲԻԵՐ ՏԻՒ ՇԼՄԷՆ

Մեղոտրամ 7 արար

ԶԱՒԵՑՏ 1 ԱՐԱՐ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

——

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՑԵՂԵԿՈՅԹ

ՔՐՈՆԻԿ

70 ՈՍԿԻԻ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

Պաշտօնակից մը կ'իմանայ թէ Հիւանդանոցի Արհեստանոցի ճիւղին արտադրութիւնները ծախուելու վաճառատան պաշտօնեան Առաքել անուն պատանին 70 ոսկի իւրացուցած է տրտադրութիւններուն փոխարժէքն ու այդ գումարը մսեր է ցոփութեան ու զեղխութեան մէջ։ Արհեստանոցի խնամակալները խորապէս զգածուելով այս դէպքէն, որոշած են իրենց քսակէն տուժել այս վնասը և Հիւանդանոցին նիւթական վնաս մը ալ չպատճառել, բարոյականէն զատ։

Կ'երեւի որ Հիւանդանոցի գործերուն մէջ գողութիւնը անխուսափելի է և մարդ կարծես չկրնար հոն պաշտօն վարել առանց զեղծանելու ուղղակի և կամ անուղղակի և կամ առանց մաս մը գրպանելու Հիւանդանոցի հասոյթներէն, որոնք ընդհանրապէս կը գոյանան ժողովուրդին վճարած տուգանքներէն։

Ի՞նչ տեսակ վարչութիւն է այս Հիւանդանոցինը։ ի՞նչ տեսակ տոմարներ են որ հակակշիռ չունին և զեղծումները գործուելէ ու գրամները վերանալէ ետք միայն իրողութիւնները մէջտեղ կ'ելլան։ Հիւանդանոցը մօտաւորապէս 12,000 ոսկիի տարեկան եկեւմտացոյց մը ունի, այլեւայլ ստորաբաժանումներով։ արդ՝ անհրաժեշտ չէ՞ խիստ զսպիրօլի մը ենթարկել այս մեծ գումարին մատակարարութիւնը, որ տասնեակներով մարդոց ձեռքով կը կառավարուի։ Ինչո՞ւ գողցնեն և ինչո՞ւ իրենց քսակէն վճարեն գործին գլուխը գտնուողները։ Եթէ 70 ոսկիին վճարումովը նիւթական կորուստը դարմանուի իսկ, Հիւանդանոցի նման հաստատութեան մը մէջ տեղի ունեցած այս կարգի զեղծումներուն բարոյական վնասը միթէ կարելի՞ է դարմանել։

Զարմանալի երեւոյթ։ Հիւանդանոցին մէջ ամէն մարդ իրարու վրայ վստահութիւն ունի և հաչիւ տեսնելու, զսպիրոլ ընելու համար թէֆիլիսիզութիւն մը կայ անչուշտ, որ տարին մէկ քանի անգամ ասանկ կողոպուտներ կուտայ Հիւանդանոցը, որոնցմէ ոմանք եթէ ըստ բաղդին հրապարակուին, ուրիշներն ալ լռութեան մէջ կը մնան։

Դրամատուները, առհասարակ տուները, որոնք Հիւանդանոցին չա՛ս աւելի պաշտօնեաներ կը գործածեն, հազուագիւտ է որ ասանկ զեղծումներու զոհ ըլլան, որովհետեւ անհատական հաստատութիւններու մէջ թէֆիլիսիզութիւնը բնաւ գոյն չունի, և հաւաքիչը կամ արկղակալը և կամ վաճառորդը ո՛վ որ է, պարտաւորուած է օրուան որոշուած ժամուն իր հաչիւը ներկայացընել պետին։ Այս դրամները գողցող Առաքել ըսուածը ո՛վ է գիտէ՞ք, հազիւ 16-17 տարու տղեկ մը և Արհեստանոցին արտադրութիւններուն վաճառումը ասոր յանձնուած է։ արդ երեւակայեցէք որ պեռ բարին ու չարը հազիւ ճանչցող տղայ մը, երբ իր տրամադրութիւնը տակ մեծ վաճառատուն մը ու անհաչիւ գումար ունենայ ի՞նչ չկրնար ընել։ բաղդաւոր է եղեր դարձեալ Հիւանդանոցը որ 70 ոսկիով փրկուած է։

Ուրիշ ուշագրաւ կէտ մըն ալ կայ։ չարունակ կը գանգատին թէ Արհեստանոցի ճիւղը չի յառաջդիմեր։ Առաքելի նման 16 տարեկան տղու մը վարչութեան յանձնուած վաճառատունը ի՞նչպէս յառաջդիմէ։ Ամէն առիթը ներկայանալուն գրեցինք թէ՝ Արհեստանոցէն արդիւնք սպասելու համար պէտք է անոր արտադրութիւններուն վաճառումը կարող ձեռքի մը յանձնել, որ գիտնայ զայն ընդհանրացնել ու շահաւէտ պայմաններով ծախել։ բայց ասանկ մարդ մը չէր կրնար անչուշտ պանիր հացով տչսատի։ Լիառատ դրամ կը պահանջէր և իր ստացածին տասնապատիկն ալ կը վատկդնէր Հիւանդանոցին, առանց ասանկ գողութիւներ ընելու։

Առաքելի զեղծումին 70 ոսկին միայն ծանօթ է։ այս խմբէն չինուած ոսկի մը ո՛վ գիտէ ուրիշ ի՞նչ զեղծումներ գործած է այլեւայլ ճիւղերու մէջ, որոնք մոռացութեան թաղուած են։

Ամէն պարագայի մէջ փոխանակ հնամակալութենէն գանձելու 70 ոսկին պէտք է գանձել զայն Հիւանդանոցի ա՛յն պաշտօնեաներէն, որոնք մեծաքանակ ամսականներ կ'ստանան, միմիայն Հիւանդանոցին հաչուական խնդիրներովը պարապելու և անոնց վրայ խիստ հակակշիռ ի գործ դնելու համար։

Ասանկ տոյժ մը իր բարերար ազդեցութիւնը պիտի ունենայ անչուշտ տուչի մը չափ։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎՔ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Մեսրոպ Արքեպս.ի Ներկայ էին չորս եպիսկոպոս, երկու

վարդապետ և չորս քահանայ անդամներ։

1. Ատենապետ Սրբազանը յանուն Ժողովոյ շնորհակալութիւն յայտնեց Ն. Ամենապատուութեան Ազգ. Հիւանդանոցի Նորակառոյց Ս. Փրկիչ եկեղեցիին օծման և նորաչէն Ցակոբեանները բաժնին բացման հանդէսին նախագահած ըլլալուն համար, որովհետև այնպիսի կարևոր պաշտօն մը ի գործ դրած է որ ազգին փառք ու պատիւ կը բերէ։ Այս առթիւ օրհնութեամբ յիշատակելով նաև Ազգ. Հիւանդանոցի հիմնադիր բարեյիշատակ Պէշճեան Յարութիւն Ամիրայէն սկսեալ, բոլոր հանգուցեալ բարերարները, անոնց հոգւոյն համար հանգիստ մաղթեց և ի կենդանութեան եղող բոլոր բարերարներուն և ի մասնաւորի Յակոբեան, Թանթապրունեան, Դարմանեան, Մօրասանճեան բարեհամբաւ գերդաստաններուն երկար կեանք մաղթեց շնորհակալութեամբ հանդերձ։

2. Ժողովը նկատի առնելով Տ. Ոսկի քհ.ի խնդիրը որոշեց Պէյգօղի եկեղեցւոյն քահանայ կարգել զայն առժամապէս և գրել կէտիկ փաշայի Թաղ. Որոշդոյ որ Օրթագիւղի մէջ կտակուած տան վաճառման փոխարժէքը Պարիարքարանի յանձնուի։

3. Մուֆարշինս և Սիլվանի (Տիարպէքիր) ազգայինք հանրագրով մը արժանաւոր վարդապետ մը կը խնդրէին իրեւ քարոզիչ և առաջն. փոխանորդ։ Ժողովը արձան դառեց Կուսէի միաբան Տ. Վահրամ Վ. Կանաչեանը, որ Դպրեվանքին մէջ առած է իր ուսումը, զրկել հոն իրեւ առաջն. փոխանորդ։

4. Զանսանճագի առաջնորդ. տեղապահ Տ. Յովհ. Վ. Տէր Ցակոբեան կը ծանուցանէ թէ թեմական այցելութեան ելած և այլևայլ օգտակար եկեղ. և կրթ. կարգադրութիւններ ըրած է։ Ժողովը որոշեց քաջալերական գիր մը ղրկել։

5. Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան կը տեղեկացնէր թէ երեք ընծայացուներ քահանայ ձեռնադրած է։ Ժողովը տեղեկացաւ։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ մէկ քանի ամուսնական կարեւոր խնդիրներով.

ՌՈՒՍԻՈՅ Վեհ. Նիքոլա Զարին անուան տարեդարձը ըլլալով այսօր, Ս. Պարիարք Հօր կողմէ, Պատ. փոխանորդ Սրբազանը ընկերակցութեամբ գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեանի, Ռուսական դեսպանատունը կ'երթայ շնորհաւորելու դեսպան Մ. Զինովիէվը։

ՊԻԼԳԻԷԼՏԷՆ (Գերմանիա) Կարապետ անուն ազգային մը, որ երկար ատենէ ի վեր հոն հաստատուած է առևտուր. գործերով, փափաքած է ամուսնանալ գերմանուհիի մը հետ և այս առթիւ գիմած է Ազգ. Պատրիարքարան և խնդրած է որ ամուսնական հրամանագիր մը ղրկուի իրեն։ Պատրիարքարանը հարկ եղածը տնօրինեց։

ԴԱՀԻՐԷի ազգայիններէն Պետրոս էֆ. Կարապետեան, որ ինչպէս գրեցինք 600 ոսկի նուիրել խոստացած էր Վանայ երամեան վարժարանին, որոշած է այդ գումարը մա առ մաս ղրկել, այսինքն ամէն տարի հարիւրական ոսկի։

ԸՆԴՀ. ՀԱՅՈՅ Ս. Հայրապետը հրամայած է Աստրախանի թեմին համար նոր ընտրութիւն կատարել, քանի որ երկու թեկնածու վարդապետները Տ. Տ. Բագրատ և Մեսրոպ հրաժարական մատուցած են այդ պաշտօնէն։

ՊԷՇԻՐԹԱՇԻ Թաղ. Որոշդոյ քառասնայ պաշտօնավարութեան շրջանը լրացած ըլլալով հաւաքական հրաժարական մատուցած են Պատրիարքարան, որ տեղւոյն եկեղեց. և կրթ. գործերը երեսի վրայ չմնալու համար առժամեայ Թաղ. Որոշուրդ մը կազմեց հետեւեալ ազգայիններէ։ — Տեարք՝ Յովհ. Ալալըմեան, Թադէոս Հանէեան, Զենոբ Հիսարլեան, Յակոբ Սարգիսեան և Գրիգոր Կարագեան։ Պատրիարքարանէ յանձնարարուեցաւ Թաղին քարոզիչ Սրբազանին հրաւիրել զանոնք, ձեռնարկելու համար իրենց պաշտօնին։

ԳՈՐԵՎԱՆՔ ընդունուելու համար բաղմաթիւ խնդրագրեր դիմած են Պատրիարքարան, որոնց ամէնքն ալ սակայն մերժուեցան, այն գլխաւոր պատճառաւ որ այլ եւս տեղ չկայ։

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ Արիստակէս Եպս.ի յուղարկաւորութիւնը հանդիսաւոր կերպով տեղի ունեցած է Նոյ. 6ին Տփղիսի մէջ։ Այս առթիւ Տ. Յուսիկ Եպս. պատարագած ու դամբանական խօսած է։ Ս. Կաթողիկոսին և Օրմանեան Ս. Պարիարքին ցաւակցական հեռագիրները կարդացուած են։ Աստրախանի Կոնսիստորիան ալ հեռագրով դամբանական մը ղրկած է Տփղիս։ Հանգուցեալ Սրբազանը չորս հրատարակութիւններ ունի, որոնք են՝ «Ամուսնական խնդիրը», «Յովհաննէս Եպս. Շախաթունեան», «Պատկերայարգութիւնը Հայոց Եկեղեցւոյմ» և «Քահանայական խնդիր»։

Ս. ՊԱՏԱՐԻԳՐՔ Հայրը, երկուշաբթի օր, Ազգ. Հիւանդանոցի մատրան մէջ, Հաստատութեան երեք մայրապետներուն աշխատութիւնները գնահատելով, մայրապետութեան քաղաքի օրհնութիւնը կատարեց։ Այս առթիւ պատարագեց Հաստատութեան հոգեւոր հովիւ Տ. Վարդան Ծ. վրդ.։

ԶԵՆՈԲ ՊԷՇ ՄԷՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ ձիրան առթիւ Դարմ-Փաշայի դպրոցական աղքատիկ 20 տղոց հագուստ, կօշիկ, Ֆէս, ևն. նուիրած է։

ՀԱՑ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ Կ. - Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան Պատրիարքարանի գործակատար Յովսէփ էֆ. Շէհրեանի հետ, անցեալ օր Կայս. Պալատ երթալով՝ Վեհ. Կայսեր մայրագիր Դիպլոմը էֆէնտիի մատուցաւ առթիւ իր խորին ցաւակցութիւնները մատոյց յոսս Կայս. Դահոյից։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.—Հոգաբարձութիւնս ներկայիս շնորհակալութեամբ կը փութայ ծանուցանել թէ անցեալ կիրակի տեղի ունեցած Ս. Փրկչեան եկեղեցւոյ օծման առթիւ հաստատութեանս ընդհանուր պատասխարելոց հոգեհաց առած են Ազն. Տեարք Եղբարք Թանթապրունեան իրենց հանգուցեալ եղբօր հոգւոյն։

ՄԱՆԶՈՒՄԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՀԱՅՏՆԻՔ

Այս երկուշաբթի, 27 Նոյեմբեր, Եէնի Դարբի եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ պսակագրութեան հանդէսը Տիար Համբարձում Կ. Թավուքճեանի ընդ Օր. Ովսաննա Փամպուքճեանի կնքահայրութեամբ Տիար Գրիգոր Ա. Եարմանեանի։

×

ՄԱՀ

Երէկ Մայր եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ ատաղձագործ Տիար Եղիա Ց. Երամեանի յուղարկաւորութիւնը, պաշտօնական հանդիսաւորութեամբ, Նախագահեց Տ. Եզրաս վրդ. շրջապատուած քահանայութիւնով։ Արարողութիւններէն ետք, ներկայ բազմաթիւ յուղարկաւորները իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին հանգուցեալին զաւակներուն և պարագաներուն։ Կը թողու այրի մը և երեք անչափահաս զաւակներ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

18 Դեկտեմ. 1906

Ֆրանսական 3%	95.02
Օսմանեան Միացեալ	94.—
Երկթուղի	149.—
Պանք Օթթօման	673.—

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՔԱԹ

Վան վիլայէթի վալիլիկնէ՝ մանքէմէի Թէմիզ ազասընտան աթուֆէթլու Ալի պէյ էֆէնտի հաղրէթլէրի թային պույրուլմուշ ըլլար։

ՆԸՇԱՆ

Էտիրնէ վիլայէթի մէճլիս ազասընտան Գրիգոր Նահիտ էֆէնտիյէ հիւանի խրտմէթի ճիհէթիյլէ իւչիւնճի ռիթպէտէն Օսմանի նշանը ալիսի իհսան պույրուլմուշ ըլլար։

ՆԵՐՔԻՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ Զարին անուան տարեդարձը ըլլալով այսօր, Օսմ. պահականաը ըստ սովորութեան պիտի դրօշազարդուի և կէս օրին թնդանօթ պիտի արձակէ։

ԱՐՁԱԿՈՒԱՄ զինուորներէն մաս մըն ալ, երէկ, իրենց ծննդավայրերը ղրկուեցան Մախսուսէի Մէֆֆ. Շարֆ և Մեսսինա չոգենաւերով և Անատոլուի ու Բումէլիի երկաթուղիներով։ Կայս. մասնաւոր թիկնապահ Մէհմէտ փաշա, չոգենաւերը ու կառախումբերը երթալով, Վեհ. Սուլթանին Կայս. բարեւները հաղորդեց այդ զինուորներուն, որոնք «Բահիշանըմ չօգ եաշա» գոչեցին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Աւստրիական դեսպան մարքի Բալլավիչինի, իտալական դեսպան մարքի Էմբէրիալի և պարսկական դեսպան իշխան Միրզա Ռիզա Խան առջի օր Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Թէրիտ փաշայի և արտաքին գործոց Նախարար Բարձր. Թէվֆիգ փաշայի հետ։ Իտալական դեսպանը յետոյ այցելեց նաև արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Նաում փաշայի։

ԹՈՒՐՔԻՊՈՒԼԿԱՐ առեւտրական հաճախայնութեան դաշնագիրը ըստ օրինի ստորագրուած՝ Օսմ. պատուիրակներէն և պուլկար գործակատարէն, այս չաթթու պիտի յանձնուի Մեծ-Եպարքոսութեան յարակից «Մաղպաթա»ով, Նախարարութեան Խորհուրդին ներկայացնելու համար։

ԲԱՂԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ որոշեց Պոլիս Սուլթան Սէլիմի կողմերը գտնուած ընդարձակ գետինը օդային կաղով լուսաւորել։

ՁԵՌՆՀԱՍ ՊԱՇՏՕՆԱՐԱՆԸ որոշեց Պինկազի գաւառին Տէրնէ գաւառակին հեռագրական կայանին մէջ արտաքին թղթակցութեանց ճիւղ մը հաստատել։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Պաշտօնական յայտարարութիւնէ մը տեղեկութիւն առնուած ըլլալով որ Բորթ Սայիտի մէջ ամիսէ մը ի վեր ժանտախտի ո եւ է դէպք չէ պատահած և տեղւոյն առողջապահական ընդհ. վիճակը կատարեալ է, Առողջապահական Ժողովին որոշմամբ տեղւոյն ժամանումներուն դէմ եղած առողջապահական քննութիւնները ջնջուեցան։

ԱՔԻՐԻԿԵԱՆ Տրիպոլսոյ նորընտիր զինուորական հրամանատար Վեսմ. Նէճիպ փաշա, երէկ իտալական չոգենաւով իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ.— Պէլճիքայի դեսպանատան խորհրդական կոմս Արչօթ Ռէսսթէնճէի թղթատարով երէկ Պոլիս հասաւ։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին պաշտօնաթերթը՝ Էֆեզիասբիի Ալիբիա Տ. Եռաքիմ Ս. Պատրիարքին խորին երախտագիտութիւնը կը յայտնէ առ Վեհ. Սուլթանը, Որ, գնահատելով յունական եկեղեցւոյ պետին արժանիքները և Կայս. Դահուն մատուցած հաւատարմական ծառայութիւնները վերջերս բարեհաճած է Իր Կայս. բարձր համբուրմը ու գոհունակութիւնը յայտնել տալ Տ. Եռաքիմ Ս. Պատրիարքին։

ՕՍՄ. ԿԱՊԵՐՏՆԵՐԸ.— Գերմանիոյ մէջ ալ սկսած են մեծ յարգ ընծայել օսմ. կապերտներուն, որով գիները բարձրացած են։ Կապերտի վաճառականները Անատոլուի իրենց ներկայացուցիչներուն հրահանգ տուած են մեծաքանակ կապերտ գնելու համար։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու թղթատարական վերատեսչութիւնը հեռագրական կայան մը պիտի հաստատէ Գանլըճայի մէջ։

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐՈՒ մասին կանոնագրութիւն մը պատրաստելու համար հրահանգ տրուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին։ Անթել հեռագրի հաղորդակցութիւնները ընդհանրացնելու մտադրութիւն կայ, որով այդ կանոնագրութեան պատրաստութիւնը առթիւ պիտի քննուին անթել հեռագրի համաժողովին մէջ տրուած որոշումները։

ՄԱԽՍՈՒՍԷՆ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ Մախսուսէի վարչութիւնը աւելի ևս զարգացնել վիճակի մը վերածելու և օսմ. ծովեզերքներուն համար չոգենաւային խիստ կանոնաւոր երթեւեկութիւններ հաստատելու նպատակով։

ՀԱՇՈՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը, եղած հարցումի մը պատասխանելով, ծանոյց թէ անհատներու առնելիքները պէտք է հաշուակցել ելմտական գանձուն պարագերուն հետ, որ տարուոյն ալ պատկանին. հետեւաբար այդ որոշումը գործադրելի է նաև 1322 տարուան տուրքին։

ԲՐԷՏԻ ԼԻՕՆԻ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Դրէտի Ֆոնսիէ Էֆիբսիէնի վերջին վիճակահանութեան մէջ առաջին պարգեւ չհած են՝ 1886 շրջաբերութեան պարտաթուղթերէն 291,537 թիւը, և 1903ի շրջաբերութեան պարտաթուղթերէն 562,832 թիւը։

ՎԱՑՐԻ ԶԻԹԵՆԻՆԵՐԸ.— Կայս. կառավարութիւնը կ'ուսումնասիրէ վայրի ձիթենիի պետական անտառները մշակելու խնդիրը։ Այս անտառները ձիթապտուղ մշակելու փափաքողներուն պիտի տրուին։

ԿՈՒԶԷՔ արեւէն ու անձրեւէն չաւրուող տակուն, աման ու ընտիր ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐ գնել, մի՛ խոտորիք, անմիջապէս դիմեցէք Ղալաթիա, Դարաքէօյ—Բերայի Թրամուէյին վերջին սթասիօնը աղբիւրին մօտ, Պետրոս էֆ. Զօղանեանի, որ պիտի գոհացնէ ամէնէն նրբաճաշակներն ու դժուարահաճներն իսկ։ Ցիշեալ վաճառատան մէջ խիստ գիւրամատչելի գնով կը նորոգուին նաեւ հին հովանոցները՝ նորերէն չգանազանելու աստիճան նրբութեամբ։

ՃԱՇԻ ԱՏԵՆ մի՛ միայն Զիթլիի հանքային ջուրը խմեցէ՛ք։ Դժուարամարսութեան, կաթուածի, Աւազախտի, և այլնի դէմ։ Անբաղդատելի, ամենաազդեցիկ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓՈԹՈՐԻԿ. — Իզմիրեն կը գրեն.— Անցեալ երեքշաբթի սոսկալի փոթորիկ մը ծագեցաւ Իզմիրի մէջ և շրջակայքը ծովուն վրայ խարխուած նաւերը ընկոյզի կեղեւի մը պէս կը տատանէին, շատ մը պզտիկ նաւեր քարափին զարնուելով խորտակուեցան։ Հելլենական առագաստանաւ մը իարիսխանիշէն խոյս տալով չոգենաւի մը զարուեցաւ և մեծ վնաս պատճառեց։ Առագաստանաւը 20,000 քար ածուխ կը պարունակէր։ Այս ածուխներուն մեծագոյն մասը ալիքներէն ծովեզեր քշուեցան, սակայն բան մը կարելի չեղաւ ծովէն դուրս հանել, որովհետև այդ պահուն թանձր մառախուղ մը պատած էր ամէն կողմ։ Ընկղմած առագաստանաւին նաւապետը և նաւատիները ազատուեցան, մօտակայ չոգենաւի մը նաւատիներուն կողմէ։ Կարգ մը նաւեր ստիպուեցան ապրանքները ծովը թափել ծովուն մակերեսին վրայ իրենց հաւատարակչռութիւնը պահելու համար։ Ցամաքին վրայ ալ շատ մը ծառեր արմատախիլ եղան։ Ա՛նքան ոստիկ էր փոթորիկը։ Ծառերէն մին տնակի մը վերայ իյնալով հիմէն փլուզուց զայն, սակայն բարեբախտաբար տան մէջ գտնուողները կրցան ազատիլ։ Շատ մը տուներ և խանութներ ալ ջուրով լեցուեցան։

ՈՂՋ ՈՂՋ ԱՑՐԱԾ. — Մէվլէվիխանէ Դարբի կողմերը բնակող Նազիրէ հանրմի տան մէջ ցաւալի արկած մը պատահեցաւ առջի օր։ Նոյն տան մէջ Հալիլ աղա անուն անդամոյծ մը կը բնակէր, որուն սենեակին մէջ դրուած կրակարանին գէշ վառուած ածուխէն կայծեր ցատկելով անկողնին վերմակը բռնկեցաւ։ Խեղճ անդամոյծը պարապ տեղը կը պոռայ, կը կանչէ, որովհետեւ այդ պահուն տան մէջ իրմէ զատ ոչ ոք կար։ Բաւական ժամանակ անցնելէ յետոյ տան ընակիչները կուգան և անդամոյծին սենեակին մէջ թանձր ծուխ մը տեսնելով ուղղակի սենեակ կը վազեն։ սակայն բանը բանէն անցած և խեղճ մարդը բոլորովին ածխացած էր։ Սենեակին բռնկած առարկաները մեծ ճիգերով հազիւ հազ կարելի եղաւ մարել։

ԲՍԱԿԱՀԱՏՆԵՐԸ.— Շաբաթ իրիկուն ժամը 2ին միջոցները Բրէտի Լիօնէի հաւաքիչներէն մին երբ տուն կը վերադառնար, դէմը ելան մէկ երկու չարագործներ և բռնի առին վրան զանուած 12 օսմ. ոսկին։ Խեղճը դեռ նոր գանձած էր այս ստակը և պարտաւոր էր յաջորդ առտուն դրամատան արկղակալին յանձնելու։

** Նոյն իրիկունը, ատամնաբոյժ մը իր գործիքներուն պայուսակը ձեռքը երբ յանախորդի մը տունը կերթար, մութ փողոցէ մը անցած պահուն յանկարծ շրջապատուեցաւ կարգ մը գողերէ որոնք կուզէին զինքը կողոպտել։ Ատամնաբոյժին աղաղակներուն վրայ մօտակայ ածխավաճառ մը օգնութեան փութալով գողերէն մէկուն բաղուկէն բռնեց ու ետ մղեց զայն։ Ասոր վրայ չարագործը անմիջապէս դաշոյնը քաշելով խեղճ ածխավաճառը աջ բազուկէն ծանրագէս վիրաւորեց, Դալով ատամնաբոյժին, պայքարին միջոցին գետին գլորած էր, ծունգերուն վրայ սողալով կծիկը դրաւ, չմոռնալով պայուսակն ալ հետը տանելու։ Բայց չար ատանայ, խեղճը դարձեալ երեք մէճիտը վրայ տուած էր։

ԽԵՂԴՈՒԱԾ.— Դիակ մը գտնուեցան առջի առտու Պէյօղլիք Տէրէի ծովեզերքը, կատարուած քննութենէն հակցուեցաւ թէ խեղդուողը մօտակայ Կաթնավաճառի մը հիւրն էր, որ գիշեր ատեն բնակն պէտքը գոհացուցած ժամանակ ծովը ինկած ու խեղդուած էր։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Դողերը մտան Թէփէ Պաշի Ծնավաճառ Գրիգորի խանութը և գզրոցին մէջ գտնուած քսան ոսկին չորթելով կծիկը դրին։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ ժամը վեցին միջոցները հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը տեղի ունեցաւ Պողոս Քեռէնի կողմերը, Մուխթար Իսմայիլ էֆ.ի սեփական և Հելվաճի Էմէր ուսթայի վարձքով բնակած վերմակավաճառի խանութէն և մէկ քանի վերմակ վառելէ յետոյ կարելի եղաւ հրդեհին առաջը առնել։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀՌՈՄ, Դեկտ. 17.— Հակակղերական ցոյցեր տեղի ունեցան Ֆրանս. դեսպանատան առջև։ Ուրիշներ ցոյցեր ըրին ի նպաստ կղերին, կռիւ յառաջ եկաւ այս պատճառաւ և մէկ քանի ձերբակալութիւններ տեղի ունեցան. ձերբակալուեցաւ նաև Մեսսաճերօ Ազատական լրագրին Տնօրէն Մ. Գալանա։

ԼՈՆՏՈՆ.— Կոմս Վիդդէ մասնաւոր պաշտօնով պիտի ղրկուի Թօքիօ, առեւտրական դաշնագրի մասին բանակցութիւն կատարելու և Բորդամութի դաշնագրին վէճի առարկայ յօդուածներուն մասին համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար։ Բեռերպուրկի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ գոհունակութիւն պատճառեց այս լուրը։ Կը յուսացուի որ կոմս Վիդդէ իր ծանօթ դիւանագիտութեամբ կարենայ հարթել բոլոր դժուարութիւնները։

ՊԵՐԼԻՆ.— Լուծեալ Ռայխսթակին նախագահը յայտարարեց թէ առաջիկայ ընտրութեանց մէջ ընկերվարականք մեծամասնութիւն պիտի չունին։ Միւս կողմէ, կ'ըսուի թէ Կեդրոնի կուսակցութիւնը պիտի չունի մեծամասնութիւնը։ Կեդրոնի կուսակցութեան պետ Մ. Էրցպէրկէր յայտարարեց թէ Ռայխսթակը լուծուեցաւ գոհացում տալու համար գաղթային վերատեսուչ Մ. Տերնպուրկի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Տուվրէ կը հեռագրուի թէ անգլ. Արլիկիդրն չոգենաւը, որ Համբուրկ կ'երթար. Մանչի մէջ բախեր է պելժ չոգենաւի մը, որ ընկղմեր է իր 12 նաւաստիներով։

ՌՈՐԴՄՈՒԹ.— Անգլ. Հիսուսբան զրահաւորէն նաւատներ երկու մակոյկով զրահաւոր կ'երթային, երբ մակոյկներէն մէկը չրջեցաւ և 7 հոգի կորան։

ԱՐԺԷԼ, (Ֆրանսա).— Լերան մը մէկ մասը փլաւ, իր տակ թաղելով 8 տուն և 8 հոգի։

ԲԱՐԻԶ.— Թանձէրէ կը հեռագրուի թէ Ֆրանս. և գերման դեսպանները խորհրդակցութիւն կատարեցին անկարգութիւնները և մաքսանենգութիւնները արգիլելու խնդրոյն վրայ, և վաղը միւս դեսպաններուն պիտի հաղորդեն իրենց խորհրդակցութեանց արդիւնքը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ազատական թերթերը սկսան ընտրական պայքարին։ Կ'ըսեն թէ պէտք է պայքարիլ Կեդրոնին դէմ, ի նպաստ գերման գաղթավայրերուն և հայրենիքին պատուոյն։ Կաթոլիկ կուսակցութիւնն և ընկերվարանք կը յուսան յաղթական ելլել ընտրութեանց մէջէն, որոնք Վարչապետին կացութեան համար վճռական արդիւնք պիտի ունենան, կ'ըսուի։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիական Լոյդ չոգենաւային ընկերութիւնը պայմանագրութիւնը նորոգած չըլլալով Մաճառկառավարութեան հետ, սկսեալ 1907 Յունուար 1էն, իր չոգենաւերն այլ ևս պիտի չնդունիլին Ֆիումէ։

ՊՐԻՍԼԷԼ.— Օրլէանի դուքսը Ֆրանսարնակ իր կուսակիցներուն կոչ մը պիտի ուղղէ որ պաշտպանեն եկեղեցւոյ շահերը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հապէշստանի մասին պայմանագիրը կնքուեցաւ արտաքին գործոց Նախարար Սըր է. Կրէյի, Ֆրանս. դեսպան Մ. Քանպոնի և իտալական դեսպան Մ. ռը Սան Ճուլիանոյի կողմէ։ Մենելիք կայսր հաւանութիւն տուած է այս պայմանագրին որ կ'երաշխաւորէ Հապէշստանի հոգային ամբողջութիւնը և կայսր վեհապետական իրաւունքները։ Պայմանագիրը տէրութեանց մէկուն ձեռք բերած առեւտրական և ճարտարական իրաւունքները չպիտի վնասեն միւսներուն իրաւանց։ Պայմանագիրը մասնաւորապէս կը ճշտէ Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Իտալիոյ կողմէ չինուած կամ չինուելիք երկաթուղիներու անցնելիք կէտերը և անոնց պայմանները։

ԲԱՐԻԶ.— Այսօր Բարիզի արքեպիսկոպոսը զեկոյց մը ստացաւ՝ հեռանալու իր գտնուած չէնքէն։ Արքեպիսկոպոսը յայտարարեց թէ կը համակերպի խիստ միջոցներու հանդէպ, և հեռացաւ Կրընոպլ փողոցին ապարանքէն։ Արքեպիսկոպոսը, հիւանդութեանը ու օդին գէշութեանը հետեւանքով, գահաւորակով փոխադրուեցաւ՝ ընկերակցութեամբ բազմաթիւ կաթոլիկ անձնաւորութեանց։ Փողոցիդեան ըստուար բազմութիւն մը կը հետեւէր։ Արքեպիսկոպոսը իջեւանեցաւ Պապիլոն փողոցի 53 թիւ արարթմանը, ուր կը բնակի երեսփոխան Պ. Տնի Քոյէն։ Արքեպիսկոպոսարանին գրութիւնները փոխադրուեցան։ Պուրկոնը փողոց թիւ 50՝ սեպականութիւն Ֆրանչիքեան մայրապետներու, ուր մէկ քանի օրէն պիտի հաստատուի Բարիզի արքեպիսկոպոսը։

ՍՈՖԻԱ.— Ֆերտինանտ իշխանը Վիեննայէն կիրակի իրիկուն ճամբայ ելաւ դէպի Պերլին։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիոյ կառավարութիւնը տակաւին չպատասխանեց վատիկանի պահանջումին՝ Բարիզի պապական նունտիատութեան թուղթերը պահելու համար։

— Զրոյցի մը նայելով մոնսէնեէօր Մոնդանեէնի պիտի յաջորդէ Վատիկանի արտաքին գործոց նախարարի օգնական մոնսէնեէօր Տէլլա Զիէզայի, որ սխալ մը գործած է Վատիկանի մօտ սպանիական դեսպանին դիմելով, ծանուցանելու Բարիզի սպանիական դեսպանին որ պահէ տեղւոյն պապական նունտիատութեան թուղթերը։ Կ'առաջարկուի որ Վատիկանի մօտ սպանիական դեսպանը ետ կանչուի։

Ա. Զ. Դ.

Տոմարակալութեան և Ֆրանսերէն թղթակցութեան մասին փոքր համարակալ մը կը փափաքի պաշտօն ստանձնել վաճառականի մը քով, կամ մասնաւոր կերպիւ և կամ այցելութեամբ։ Դիմել Խմբագրատունս։

ԳՆՈՒՐԼԱԿԱՆԼԻՔ

Անցեալները Ղալաթիոյ Թոփճիլար ճաւտէսի մէջ ծագած հրդեհէն այրած վաճառատանս ապահովագրութեան փոխարժէքը եղող 1000 անգլ. ոսկին ամբողջովին ստացայ Պալքան Ապահ. ընկերութեան Թուրքիոյ գործակալ Արշակ էֆ. Ունեցանէ, որուն համար հրապարակաւ խորին շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ։

Կահկարասիի վաճառական
ԱԼԻ ԲԻԶԱ

ՍԱԿԱՐԱՆ

Սակարանին 15 օրուան հաշուեյարգարութիւնը առջի օր կատարուելով Բոնսոլիտին 102 զրուշ 20 փարայ գին՝ 1000 հատին համար 285 զրուշ բէբռա, երկաթուղիին 148 ֆրանք գին՝ մէկ հատին համար 0.45 սանթիմ բէբռա, Բէժիին 19 ոսկի 35 փարայ գին՝ 10 հատին համար 60 զրուշ բէբռա որոշուեցաւ։

5 Դեկտեմբեր 1906

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	0.Ռ. 102.13
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	» 102.08½
Երէկուան էն բարձր գինը	» 102.13½
» էն վար գինը	» 102.07½

ԲՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր. 147.25
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	» 147.—
Երէկուան էն բարձր գինը	» 147.50
» էն վար գինը	» 47.—

Շիրքէթը Խայրիէ		0.Ռ. 42.
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ		0.Ռ. 5.—
Միտիլլիի Պանքա		5.75
Սեբաստիայի »	Ֆր.	—.—
Քոմէրսիալ	Ա.Ռ.	9.—
Բարատա Բրէվիլէժիէ	Ֆր.	25.50
» Օրիէնթ	»	118.50
Իզմիրի քարափ	»	596.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	0.Ռ.	4.65
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	11.30
Ժիւրասանս Թրամվայ	» »	6.55
» պարտաթուղթ	Ֆր.	483.—
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.	»	329.50
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ռ.	18.45
Բարափ Կ. Պոլսոյ	Ֆր.	439.—
Բրէտի Ֆոնսիէ Էժիբս. 1886		339.50
» » » 1903		368.50
Թրանվայ		62.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Յունական փոխառութիւն	Ֆր.	265.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	440.50
» » » Նոր	Օ.Ռ.	4.05
Լաւրիոմ	Ֆր.	74.90

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 զր.էն	զր. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.14
Անգլիական ոսկի	110.03
Բոլ	50.20
Մէճիտիէ արծաթ	107.25
Բաւղի թղթադրամ	8.66
Ֆրիմիկ	50.

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	զրշ.	110.—
Բարիզի » »	Ֆր.	22.93¾
Վիէննայի » »	քուրոն	21.91
Պերլինի » »	մարք	18.64

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

16 Դեկտեմբեր 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%		95.12
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց.		94.20
» » » գոց.		94.—
Բումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	149.—
Բէժիի պարտաթուղթ	»	449.—
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	674.—
Բրէտի Լիոնէ	»	1201.—
Բարիզի Պանքա	»	1652.—
Աւստրիական Ռանթ	4%	—.—
Իտալական »	5%	103.10
Ռուսական » 4% 1901		74.80
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4%	94.67
Պալիա Բարա Այտըն	Ֆր.	683.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

16 Դեկտեմբեր 1906

Անգլիական Ռանթ	86 37
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց. Դ.Կ.	93.50
» » » գոց. »	93.50
Օսմ. Պանքա	16.87
Պուլկարական 1892	101.50
Ռուսական 4% 1898—89	77 50
Յունական Ռանթ	40.50
Զարթրքի	1 63
Թրանվայ	2.50
Ռանամայն	6 —
Հարաւնական 4%	— —

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

14 Դեկտեմ. 1906

Գերմանական 3%	87 20
Օսմ. Միաց Գոնս.	94.40
Օսմ. փոխառութիւն 1903	—.—
Բումէլիի երկաթուղի	144.50
Ռուսական 4% 1902	—.—
Անատոլ. Երկ. Պարտ. Ա.	—.—
» » » Բ.	—.—
» » Բաժնեթ. 60%	131.—

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԲԱՆԱՆԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆԱՑ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՕՍՔ Մ'ԱԼ

Եթէ սոսկական հաւատացելոց համար կամաւոր էր ժուժկալութեան վիճակը, կը պնդեմ թէ Յիսուսի աշակերտաց համար սպիտղական էր։ Հոս պահ մը գործ պիտի ունենամ Արժ. Տ. Սարգսեան Հօր հետ, որոյ պատասխանն ալ կարդացինք վերկրորդ գրութեանս։

*Տէր Հայրն անդրադառնալով Դուկաս այն տեղւոյն վրայ՝ թէ «Եթէ ոք գայ առ իս, և և ոչ ատեայ զհայր իւր և զմայր և զկին և զորդիս, ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել» (ԺԴ. 25), նոյնը պարզուած կը գտնէ Մատթէի քով այսպէս. — «Որ սիրէ զհայր, կամ զմայր, զուստր կամ զդուստր առաւել քան զիս, չէ ինձ արժանի»(Ժ. 36), և երկուքն ալ՝ կ'ըսէ յատուկ են ամէն քրիստոնէի։ —Լաւ, ընդունինք։ Բայց ես ալ դիտել կուտամ, թէ երկու աւետարանիչներն ալ այդ խօսքերէն զատ, որոնք ժողովրդեան ուղղուած են (անդ), ունին ուրիշ տեղ մ'ալ, ուր Յիսուս ուղղակի առաքելոց կը խօսի։ Պետրոս է որ հոս խօսքը կը բանայ ըսելով. «Ահաւասիկ մեք (աշակերտք) թողաք զամենայն»։ Որոյ փոխարէնը կը խոստանայ դարձեալ անոնց, վերջին գալստեան իրենց Թուով նստիլ «յերկոտասան աթոռս»։ Յետոյ իւր խոստումն ընդհանրացնելով ամէն անոնց՝ որ Աւաքելոց օրինակին պիտի հետեւէին, կ'ըսէ. «Եւ ամենայն որ ոք եթող զտուն, կամ զեղբարս, կամ զքոյր, կամ զմայր, կամ զհայր։ կամ զմայր, կամ զկին կամ զորդիս, կամ զագարակս վասն անուան իմոյ, հարիւրապատիկ առցէ» (Մատթ. ԺԹ. 27) կամ«առնուցու բազմապատիկ ի ժամանակի յայսմիկ» (Ղկ. ԺԸ. 28), և ապա» զկեանս յաւիտենականս ժառանգեսցէ» (նոյնք)։ Ինչ են այդ հարիւրապատիկը։ մարդ քանի՞ ծնողք և եղբարք, կամ քանի՞ կին և որդիք կրնայ ունենալ երկրիս վրայ։ Ուրեմն այդ բազմապատիկն ուրիշ բան չեն, բայց նոյն ինքն հաւատացելոց տներն՝ ուր պիտի բնակէին քարոզութեան ժամանակ (Մատթ. Ի. 11-12.) կրօնական ծերունիք՝ որոնք անոնց հայր ու մայր պիտի լինէին ի Քրիստոս. երիտասարդք՝ եղբարք ու քոյրեր. մանկագոյնք՝ որդիք (*) ժողովրդեան նուէրներն ստացուածք (Ղկ. Ի. 7 ևն.)։Միով բանիւ պաշտօնէին ընտանիքը իւր հօրը պիտի լինէր, և զոր պիտի ընդունէր՝ նախկին ունեցածէն հրաժարելուն փոխարէն. «Որ ոք եթող՝ առցի»», ոչ թէ պիտի առնու՝ առաջին ոտնեցածն ալ պահելով։ Մարկոս ալ կրկնելով սոյն տեղին, աւելի ճշդագոյն հաչուով մը զանց կ'ընէ «կին» բառը (Ի. 28), ինչ որ ընդունանութեան մէջ գոյութիւն չպիտի ունենար, զի պաշտօնեայն անկին պիտի ապրէր։ Ուրեմն կամ ոչ՝ այս այսպէս է։

Տէր Հայրն ինձ հետ հաստատելով հանդերձ թէ «թողուլը» կը նշանակէ՝ «բաժնուեցանք, հեռացանք, բայց չնաւ չի նշանակեր, կ'ըսէ, զանոնք իսպառ ուրացանք, երեսի վրայ անխնամ թողուցինք»։—Կը պատասխանեմ։ Յիսուս, որ կրկնեց հին պատուիրանը՝ թէ «Պատուեա զհայր քո և զմայր» (Մատթ. Ժե., 4), արդարև չէր կրնար պահանջել որ մէկը իւր ընտանիքը, որոյ միակ նեցուկն է, թողու անխնամ։ Բայց այդ հեռացումն պահանջեց անոնցմէ՝ որոց ընտանիքն իրենց անկարօտ էին, և ասով էր որ կրնային Յիսուսի աշակերտիլ։ գոնէ օրինակներն այդպէս ցոյց կուտան։ Աշակերտի մը, որոյ որդիական գութը կը թելադրէր մինչեւ ծերունի հօրը մահն անոր քով բնակիլ, մերժեց Յիսուս, յիշեցնելով թէ իւր հայրն ունէր ուրիշ խնամողներ։ «Թոյլ տուր մեռելոցն (աշխարհի հոգերով՝) թաղել զմեռեալս իւրեանց» (Մատթ. Ը. 21), «և դու երթ պատմա (միւս աշակերտաց պէս) զարքայութիւն Աստուծոյ» (Ղկ. Թ. 60)։ Նմանապէս մերժելով խնդիրն ուրիշի մը, որ աշակերտելէ յառաջ կուզէր երթալ «հրաժարիլ» տունէն, այսինքն կարգադրել, կտակել՝ որոնց պէտք էր,—որովհետեւ նա այլևս գործ չպիտի ունենար իւր տան հետ,—հանգցուց Յիսուս թէ իրենները կարօտ չէին իւր կարգադրութեանց։ «Մահն անգամ մը բռնելէդ վերջ՝ ետ մի՛ դառնար նայիր» (Ղկ. Թ. 61)։ Մեծատան եղած առաջարկութիւնը, թէ «կատարեալ» լինելու համար ինչքերդ աղքատաց բաշխէ և ետեւէս եկուր (Մատթ. ԺԹ. 16), կը ցուցնէ թէ նա ևս ընտանեկան կապերէ զուրկ մէկն էր։ Միով բանիւ՝ ազատ կամ ազատելու կարող անձինք միայն կոչուած էին աշակերտութեան կամ եկեղեցւոյ պաշտօնէութեան։ Յիսուս ոչ զոք կը ստիպէր այդ վիճակին։ իւր բանաձևն էր՝ «Եթէ կարիս» (Մատթ. ԺԹ. 21)։ Բայց ով որ ինքնայօժար կ'ընդունէր, պարտաւոր էր յանձն առնուլ անոր պայմաններն ալ։ Որ և է մարդ իւր ընդգրկած վիճակին կը յարմարի, ոչ թէ վիճակն իրեն կը յարմարցնէ, կամ բնաւ չի ընդունիր այդ վիճակը։— Սակայն Յիսուս, կ'առարկեն Տ. Սահակ և Սուրէնեան էֆ., խնամեց իր մայրը, և խաչէն ալ զայն յանձնեց Յովհաննու։ Կը տարակուսիմ խնամելուն։ զի ինքն իսկ բարեպաշտից նըպաստներով կ'ապրէր (Ղկ. Ը. 3))։ Ինչո՞ւ չենթադրել մանաւանդ թէ նոյն հաւատացեալք Աստուածամայրն ալ կը կերակրէին՝ ինչպէս իր Որդին։ — Թէ Յիսուս բնակիչ ալ եղաւ մօրը՝ քարոզութեան եռամեայ շրջանին մէջ, ատոր ճիշդ հակառակը գիտեմ ես։ Կատարեալ մարդ մը՝ «բնակութիւն հաստատելը» չի համաձայնիր Աւետարանի պատմութեան։ Կանայի հարսանիքէն վերջ, որ Յիսուսի քարոզութեան դեռ «երրորդ օրն» էր, իր մօր և ազգականաց հետ իջաւ Կափառնայում, ուր հաստատուեցաւ մայրը։ բայց ինք «անդ լինէր ոչ բազում ինչ աւուրս» (Յովհ. Բ. 12)։ Եւ յետոյ կը սկսի շրջիլ «ընդ ամենայն կողմն Գալիլեացւոց» և ամբողջ Հրէաստանի մէջ (Մատթ. Դ. 23-25 ևն.), քիչ անգամ հանդիպելով կապառնայում՝ ուր քարոզելու և բժշկելու կուգար (Ղկ. Դ. 31-42), ոչ թէ բնակելու։ Ինքն իսկ Յիսուս վկայեց՝ թէ «աղուէսներն որջեր ունին և թռչունները բոյներ, բայց Որդին մարդոյ չունի գլուխը դնելու տեղ մը» (Մատթ. Ը. 20)։ Ցերեկը քարոզութեամբ ու գիշերները լերանց վրայ աղօթքով կ'անցուներ (Ղկ. Զ. 12. ԻԱ. 37)։ Տէր Հայրն իսկ կը յիշէ այն դէպքը, ուր Յիսուսի մայրն ու ազգականք կ'երթան փնտռել զայն, և թէ ի՞նչպէս նա, զբաղած քարոզութեամբ, անտարբեր կը մնայ (Մատթ. ԺԲ. 46-50)։ Եւ ամբողջ Աւետարանին մէջ Աստուածածին այլ ևս չի երեւիր Որդւոյն քով մինչեւ Գողգոթա։ Յետոյ՝ Յիսուսի ենթադրեալ և կամ իրական, բայց այդքան թեթև մայրատածութիւնն յիշողները մոռնալու չեն անոր ժուժկալ ու կուսակրօն կեանքն ալ։

Ըսի արդէն, և Տ. Սահակ որքան ալ փափաքի՝ չի կրնար հակառակն ապացուցանել, թէ Յիսուսի մանելը Պետրոսի տունը, ուր առաքելքը ներկայ իսկ չեր այդ պահուն, փաստ մը չէ անոր իր բողած ընտանիքը խնամելուն, կամ որ աւելին է՝ ամուսնական կենակցութեան։ — Քօղաղերծ ըրի ես առաքելոց «զքորս կանայս» միասին չրջեցնելու խրատելն ալ, զոր կը ցուցընէին ինձ ընդդիմախօսներէս երեքը, և ուսկից Սուրէնեան էֆ. հրաժարած կը թուի իր Զ. յօդուածին մէջ, ուր Միջագիւղի յարգելի ծերունին կը շարունակէ պահել իր տարապայման հաստատամտութիւնը։ Նա նախ կը չթմեղէ ստորակէտին յաւելուածը՝ «քոյրեր, կիներ»», պատճառելով թէ իր «անձնական բացատրութեանց», ոչ թէ բնագրին մէջ աւելցուցիր է կէտը։ Բայց, Տ. Հայր, այն որ բնագրին մէջ մանելով՝ «ազատաղուտ» պիտի գործէր, նոյնին աշխարհարար բացատրութեան մէջ մտնելովը՝ տարբեր արդիւնք չի տար կարծեմ։ Յետոյ՝ կը պահանջէք տակաւին՝ որ «զքորս կանայս» ամուսին հասկնամ, չնայելով որ այդ բացատրութիւնն առաքելական լեզուին մէջ բնաւ ձեր իմաստը չունի, ու չլսելով նոյն ինքն Պետրոսի՝ որ յայտնապէս կ'ըսէ թէ ինք անկին է, և հաւանիմ Հ. Աւետիքեանի ու ձեզ՝ թէ Պետրոսի չրջեցուցածը իւր կինն էր։ Ինչպէս կը տեսնէք, մտքի սպանութիւնն է զոր կը պահանջէք ինձմէ։ բայց այդ մեծ զոհին համար խորհելու ժամանակ չ'ունեցեալ ինձ։ Իսկ մինչև այդ յանձնառութիւնը պիտի չարունակեմ հաւատալ՝ թէ «քոյր կանայքը» պաcsoճակիցներ էին Փիրէ «քեռ» և «արկաւուհւոյն» նման՝ «որ վերա կացու եղև բազմաց և ինձ իսկ գըլխովին» կ'ըսէ Պօղոս (Հռ. ԺԶ. 2)։ թէ նոյն առաքելն ոչ թէ կնոջ մը, այլ cus կանանց գործակցութիւնն ունեցաւ Առաքելութեան մէջ։ որոնցմէ են Եւոդիա և Սիւնտիք՝ «որք յԱւետարանին (ոչ թէ սովորական կենցաղավարութեան մէջ) նահատակեցան ընդ իս» (Փիլ. Դ. 2-3)։ Մարիա՝ «որ բազում վաստակս վաստակեաց ի ձեզ» (Հռ. ԺԶ. 6), և այլք։—Այս օրինակներէն վերջ ո՛րքան զուարճալի է, երբ Սուրէնեան էֆ. ուր որ կին կը տեսնէ Առաքելոց քով, անոնց ամուսին կը կարծէ։ ինչպէս երբ վերնատան մէջ Պենտեկոստէի օրն երկոտասանք ժողոված էին «Հանդերձ կանամբք և Մարեմամ մարրն Յիսուսի և եղբարքն նորա»», և ուր «առքա ամենեքեան էին հանապազորդեալ միաբան յաղօթս», (Գործ. Ա. 11)։ այսինքն այդ վերնատունը հասարակաց աղօթավայր էր, ոչ թէ Առաքելք «իրենց կիներով» հոն կը բնակէին, ինչպէս կը տրամադրէ յարգելի բարեկամս, մոռնալով թէ Յիսուսի այդ պահու հաւատացելոց՝ ուստի վերնատան մէջ ալ՝ «էին և կանաք, յորս էր Մարիամ Մագդաղենացի և Մարիամ՝ Յակովբու փոքրկան և Յովսեայ մայրն, և Սողոմէ, որք յորժամ էին (Յիսուս)ի Գալիլիա զհետ չրջէին նորա և պաշտէին զնա» (Մրկ. ԺԵ։ 40 ևն.), զոր Ղուկաս կ'ամբողջացնէ, «պաշտէին զնա յընչից իւրեանց» (Ը. 3), և որոնք անոր հետ Գողգոթա ելան ու գնացին մարմինը խնկել։

Սուրէնեան էֆ. «կարծիք» մը յառաջ կը բերէ, թէ Պօղոս «իր քարոզութեանց վերջին չրջաններուն ինքն ալ ամուսնացած է Փիլիպպէ քաղաքին մէջ»։ և թէ կնոջը կը խօսի առ Փիլիպպեցիս Թղթին մէջ. «Այո, աղաչեմ զքեզ, մտերիմ իմ եւ լծակից» (Դ. 2-3)։ Սակայն չատ թեթև ու մերժուած կարծիք մը, ինչպէս կը վկայէ Ոսկեբերան։ «Ոմանք կ'ըսեն՝ թէ իր կինը կ'աղաչէ հոս. բայց այդպէս չէ. այլ ուրիշ կին մը և կամ ասոնցմէ միոյն (Եւոդեայ կամ Սեւնտիքի) այրը կ'աղաչէ՝ թէ օգնական եղիր»՝ նոյն երկու կանանց (Մեկ. Փիլ. ԺԴ.)։ Բայց, Ս. Հայրապետ, տեղի չկար որ Պօղոս յանձնարարէր ամուսնոյ մը — զի չատ բնական բան էր — օգնել իր կնոջ, որով և յիշեալ երկու կիներն ամուսնաւոր ենթադրել և ոչ ամուրի սարկաւագուհի։ Իրաւունք ալ ունիս պնդելու՝ թէ «լծակիցը» Պօղոսի կինն ալ չէ, և յորում քեզի հետ կը միաբանի Ս. Եփրեմ ալ. «Հարազատ լծակից իմ, այսինքն հալածական և ծեր իրրեւ զիս» (Մեկ. Փիլպ. Դ.)։ Զի անհեթեթ բան պիտի լինէր՝ եթէ ամուրութեան այնքան եռանդուն պաշտպան առաքեալն օր մը տկարանար և ամուսնանար։ Յետոյ՝ «լծակիցը» սեռ չունի ո՛չ հայերենի մէջ և ոչ յունարենին (սիզիգոս), և յայտնի չէ՝ այր թէ կին մ'է յիշեալը։ Եւ վերջապէս նոյն բառն արդէն գործածուած է Կորնթացւոց Բ. Թղթին մէջ ալ. «Մի՛ լինիք լծակիցք անհաւատից», ուր ամուսնութեան խօսք չկայ բնաւ. այլ կը նշանակէ՝ Ս. Եփրեմի ըսածին պէս՝ «Մի՛ լինիք բաժանորդք այնոցիկ որ յնեն» թերահաւատութեամբ (Մեկ. Բ. Կոր. Զ.)։ Ինչպէս Պօղոսի յարակից խօսքերէն ալ կ'իմացուի. «Բանդի զինչ հաղորդութիւն (համեմատիչ լծակցութեան) է արդարութեան ընդ անօրէնութեան. կամ զինչ հաւասարութիւն է լուսոյ ընդ խաւարի»։ եւն. (Զ. 14-6)։

Բոլոր այս բուսածներուն եզրակացութիւնն է՝ թէ պատմական ստուգութիւնը սիրողաց համար՝ անամուսին եկեղեցականութիւնն յիսուսադիր սահման մ'է, գործադրուած բոլոր Առաքելական Եկեղեցիէն, և թէ չկայ Նոր Կտակարանին մէջ դէպք մը, կամ ակնարկութիւն մը, որ հակառակի ատոր։

Առաքելական չրջանին անկնութիւնն էր որ չարունակուեցաւ յայսոդ դարերու մէջ, ինչպէս իրաւամբ խորհիլ տուին մեզ այն բազմապատիկ օրինակները՝ զոր տեսանք։ Սակայն անակնկալ յայտնութիւն մ'եղաւ ինձ լսել ընդդիմախօսներս, թէ «Մեծին Հռովմայ աթոռակալները սահմաներ»։ և աւանդեր են զայն արեւելեայցս։ Արդարեւ զարմանալի է սա Հռովմէական եկեղեցւոյն դիրքը։ Մեր արդի քննադատից գրէին ներքեւ՝ նա երբեմն կը ներկայանայ անցեալոյն մէջ իրրեւ զմի ոմն միւս եկեղեցիներէն։ Երբեմն ալ միւնոյն քննադատից կողմէն այնպիսի հզօր դեր մը կը զգենու, որ պատմութեան անորոշուածէն ալ կը գերազանցէ։ Զոր օրինակ՝ ինք կը լինի եկեղեցական նուիրապետութեան կազմակերպիչը, ինչպէս վերջերս կը պնդէին ոմանք. ինքն է հեղինակ և միւս եկեղեցեաց աւանդող՝ ամուրի կղերն և այն ամէն բանի՝ որոց առաքելականութիւնը կ'անգիտանայ բողոքականութիւն։ Եւ եկեղեցւոյ մը կազմիչ բոլոր այդ պտղէն անոր ընծայելը՝ հոմանիշ է զայն միւս եկեղեցեաց հիմնադիր դաւանելու։ Ո՛չ, բարեկամներ, կը չափազանցէք դուք։ Մանաւանդ թէ ասով կը խախտէք Հայ եկեղեցւոյ «առաքելականութիւնը»։ Միանգամայն կը ստիպէք զիս խորհիլ՝ թէ լատին կը կարծէք արեւելեան այն բազմաթիւ հին հայրերը, Որոգինէս, Նիկիոյ ժողովը, Եւսեբիոս, Ս. Եպիփան և ուրիշներ, որոց վկայութիւնը իսկ հաստատեցին մեզ անկնութեան առաքելաւանդ հնութիւնը և ընդհանրականութիւնն արեւելեայց մէջ իսկ, և ամուսնաւորութեան սակաւաւոր ու նոսրամուտ լինելն իրենց օրով։ Դուք եթէ կը յարգէք պատմութիւնը, ինչո՞ւ ձեր աչքերը միւս կողմ կը դարձնէք՝ երբ յիշեալ հարց վրայ կը հրաւիրեմ։

Տ. Սուրէնեանի համար «ապացուցուած չէ նաեւ՝ թէ Հայ Եկեղեցին ի սկզբան ընդունած ըլլայ կուսակրօն եկեղեցական թիւնը, իբրեւ եկեղեցական պաշտօնակատարութեան նուիրեալ դասակարգ մը»։ և թէ մեր նախնի հայրապետաց ու եպիսկոպոսաց «իրենց կիներէն բաժնուած ըլլալնին յերիւրուած քմահին ենթադրութիւն մ'է»։ Ուրեմն այսուհետեւ մեր հասարակութիւնը գիտնալու է՝ թէ բոլոր այն մատենագիրները, սկսեալ Փաւստոսէն, որոնց բարեկամիս ուղղութին ճիշդ հակառակը ցոյց տուին, յերիւրողներ են, և թէ Սուրէնեան էֆ. զանոնք յաւերժաբար վտարած է մեր մատենագրութեան չարքէն։— «Մեր Ս. նախնիք, կ'ըսէ, քաջ ըմբռնելով առաքելոյն այս մասին տուած պատուէրը, (՝այն պատուէրը՝ թէ «կ'ուզեմ որ ամէն մարդ ինձի պէս ամուրի լինէր»), և թէ կուսանաց ամուսնութիւնը թոյլ կուտամ «ներելով, և ոչ հրաման հրաման տալով»), կանոն դրեր են՝ որ երիցութեան կոչուողներն անպատճառ ամուսնացած և ընտանիքի հայր ըլլան»։ Ուսկից կը հետեւի՝ թէ մեր Ե. դարու բոլոր այն «եպիսկոպոսունք և քահանայք և սարկաւագունք և դպիրք՝ որք կուսութեամբ նահատակին» (Յճխպ. 94), օգին մէջ կը բնակէին և օդին մէջ կը պաշտնավարէին (*)։ —«Մեր հեռանդ կանոնայ համեմատ, կ'ըսուի, ամուսնաւոր եկեղեցականք միայն կրնան լսել հաւատացելոց խոստովանութիւնը»։ և այն։ Արդեօք սա յիշեալ կուսակրօն կղերին հովանի ժողովուրդը խոստովանութեան պարտականութենէն զերծ էր։ Առանց մինչեւ ատոնց օրերը ելնելու, դեռ ԺԲ. դարուն մենք յանուանէ գիտենք զԳեւորգ վրդ. Սկեւռացի՝ որուն աշխարհական մը «խոստովանէր զյանցանս իւր» (Հյպտ. ԵԺ)։ Մխիթար Գոշ վրդ. «էր հայր խոստովանութեան» ուրիշ աշխարհականի մը (Կիր. Գ.)։ Այլ ոմն Գեւորգ վրդ. «Հայրն էր խոստովանութեան» դարձեալ աշխարհականի մը (Վրդն. Հ.)։ Ասոնք բոլորն ալ կուսակրօն, դեռ պատահմամբ յիշուածներն են. հապա չյիշուածները հապա ընդհանուր սովորութիւնը՝ որոյ ներկայացուցիչներն են ատոնք։ Կոստանդին կաթողիկոսի կանոնաց մէջ կը փընտռուին «ծեր և գիտուն խոստովանահարք»», բայց ոչ ամուսնաւորք (Կիր. ԺԱ). և այդ գիտունները մենք կը փորձուինք աւելի նոյն դարու կուսակրօն դասուն մէջ փնտռել։ Ու դեռ այսօր՝ ձեռնադրութեան պահուն ամուրի քահանայից նոյն իշխանութիւնը կը տրուի ինչ որ ամուսնաւորաց. «Եթէ ումեք թողուցուք զմեղս՝ թողեալ լիցի» (Մաշտոց)։ Արդ՝ Սուրէնեան էֆ. մեր ո՞ր «Ս. նախնիներէն», ո՞ր Հայ կանոնագրէն և ո՞ր աշխարհէն կը խօսի արդեօք։

Հ. Վ. ՀԱՅՈՒՆԻ

(*) Բիւզանդիոնի Երուսաղեմացւոյն այն երանելի Մայտոցը, որ կը գրէ, «Եթէ ձեռնադրուելու ներկայացուած առաջնորդն ամուսնացեալ չէ, անիծեալ ըլլան թէ ինքն և թէ այն ժողովուրդը՝ որուն կը պատկանի այն առաջնորդը»», խորհուրդ կուտայի բերել Պոլիս՝ Ս. Փրկչի մէջ պահել։

ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՀ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՏԱՐԵՐՔ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ
Ա. Բ. Գ. ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ

Նոր տպագրութեամբ ի լոյս ելած են, կը ծախուին Կալաթա Գուլբենկեան Սագաեան տպարանը և ի Կ. Պոլիս Միւմպիլլի խան Մինրան էֆէնտի Փափազեանի դրատունը։ Գին Ա. հատորին 3, Բ.-ինը 5, Գ.-ինը 5։

% 30 ԶԵՂՉ 50—33

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ 1907Ի

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՅԻ

Հրատարակուեցաւ ճոխ բովանդակութեամբ, օգտակար և չահեկան նիւթերով։ Կը պարունակէ՝ Տոմարական, Ժամանակագրական, Աշխարհագրական բաժիններ, Պետական Վիճակագրութիւնք, Հայ եկեղեցւոյ և Պատրիարքարանի Վիճակագրութիւնք իրաքանչիւրն յատուկ գլուխներու բաժնուած և ընդարձակ մանրամասնութիւններով։

Նոյնպէս Գրական և Գործառնական բաժիններ։ Գործի մարդոց և գրասէրներու հաւասարապէս հաճելի ու հետաքրքրաշարժ դառնալու ամէն հանգամանքով լեցուած է այս Տարեցոյցը, որուն հաւոյթը յատկացուած է Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի հազարէ աւելի պառաւարեալներուն։

Գրական բաժինը կը պարունակէ՝ Միասկան բառարան (Բնաբէր), երկու քերթուածներ (Մ. Ե. Օ և Եղիշէ եպսկ. Դուրեան) Գերագոյն Բարին (Ռ. Ց. Գերպէրեան), Ասոնցմէ զատ բաղմակողմանի ուսումնասիրութիւն մը «Ոսկերչութիւնը Պոլսոյ մէջ» և մասնագիտական տեսութիւն մը «Բաժնեթուղթ և պարտաթուղթ»։ Գործառնական բաժինը ոչ նուազ հոծ է, պիտանի տեղեկութիւններով լեցուն։

Տոմարական մասին մէջ մասնաւորապէս բացատրուած են այս տարի, անունի տօնախմբութեանց կերպերը, Նշանաւոր Թուականները ճոխացած են կարեւոր յաւելումներով և Պետական բաժինը ընդարձակ էջեր կը պարունակէ ի մասին Օսմանեան Կայսրութեան։

Նոյնպէս լիակատար են Հայ. Եկեղեցւոյ և Պատրիարքարանի պատկանող վիճակագրութիւնը։

Կը վաճառուի ըստ սովորութեան ի գին (10) տասը դահեկանի, Հիւանդանոցիս և բոլոր գրավաճառաց քով։

(Կնիք Հոգաբարձութեան)

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ
(Դեկտ. 5 Երկրքաթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին ճերմակ	օխան	37—
Երկրորդ »	»	35—
Խառն		30—32
Զավտարը		30—
Կարծր առաջին	»	37½—38
Կարծր միջին	»	34—35½

Երէկ 17 վակոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ		Գրշ.
Տեղական գերմա Ա.	պարկ	67—68
» » Բ.	»	64—65

ԹԵՓ

Օխան 16—17 փարա

ԳԱՐԻ

Քէօսթէնճէ	քիլէն	12½—13
Ռումելի	»	12—12½

ՑՈՐԵՆ

Փակում Դեկտեմ. 17ի

Նիւ-Եորք	
Տրամադրելի	81½
Մայիսի համար	84¼
Յուլիսի »	83⅜
Դեկտ.ի »	81
Ջիքակո	
Տրամադրելի	—
Մայիսի	—
Դեկտեմբերի	73⅞

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵՆ

Յ ԱՆԶՈՒՄԷԻ ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ԹՈՒԹԹՕՆԸ — 110
ԳՐԵՑ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ԹԻՒԼ Վ. ԷՐՕՆ ՅՈՒՄՈՆ ՋԻՕՄԼԷՐՃԵԱՆ

ԱՐՏԱՐՈՑ ԿՏԱԿ ՄԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԴ.

ՕՔՍՎՈՒՏԻ ԶԱՆԳԱԿԸ

Սագախաղին բարեբախտ չահողը անչուշտ անձամբ պիտի ներկայանար։ Բայց ե՞րբ և ի՞նչ պայմաններու մէջ։ Կտակագիրն այս մասին ո և է պայմանաժամ և ո եւ է տրամադրութիւն չէր պարունակեր։ Այսու հանդերձ, ընդհանուր կերպով կը կարծուէր որ քանի մը օրէն յայտնի պիտի ըլլար չահողին ո՛վ ըլլալը։ Ցիչեալ անձանօթ խաղակիցը Մինեզոդա կը գանուէր, երբ վերջին քուեներուն արդիւնքը ծանուցուած էր իրեն և կէս օր բաւական էր այն տեղէն Շիքակո դառնալու համար։

Արդ, շաբաթ մը և յետոյ երկրորդ շաբաթ մը անցաւ և անձանօթին վրայ ո և է տեղեկութիւն չառնուեցաւ։ Ամէնէն անհամբերներէն մէկն էր Օվիտա Ֆոլին։ Այս ջղային աղջիկը կ'ուզէր որ Մաքս Բէալ օրը տասն անգամ երթար տեղեկութիւն առնէր և չարունակ Օտիդօրիսմը գտնուէր, ուր անչուշտ պիտի ներկայանար բախտաւոր խաղացողը։ Արդ, Մաքս Բէալի միտքն ուրիշ մտածումներով պաչարուած էր, և այն ատեն Օվիտա Ֆոլի կը պոռար։

—Ա՜հ, եթէ ձեռք անցընէի սա չահողը։

—Հանդարտէ, սիրելիս, կը պատասխանէր Լիսի Ուէկ։

—Ո՛չ, չեմ հանդարտիր, Լիսի, և պիտի գանեմ այն մարդն ու իրեն պիտի հարեմեմ թէ ինք, անծանօթ մարդ մը, ի՞նչ իրաւունքով չահած էր խաղը։

—Բայց, սիրելի՛ս, պատասխանեց Մաքս Բէալ, եթէ ատանկ բան մը հարցնէք իրեն, ըսել է որ զինքը գըտած պիտի ըլլաք և այն ատեն անծանօթ մէկը եղած պիտի չըլլայ։

Զարմանալի չէ որ երկու բարեկամուհիները տակաւին վերստանձնած չէին իրենց պաշտօնը Մր. Մարչալ Ֆիլտի վաճառատան մէջ։ Նախ՝ որ Լիսի Ուէկ այլևս պիտի չչարունակէր իր պաշտօնը, նշանուած ըլլալուն պատճառաւ։ Դալով Օվիտա Ֆոլիի, անիկա միտքը դրած էր որ այս գործը վերջանալէն ետքը միայն վերստանձնէր իր պաշտօնը, վասնզի խելքը գլուխը չէր։ Օվիտա Ֆոլի իր անհամբերութեամբը հաւատարմօրէն կը թարգմանէր Մ. Նանանգաց մէջ հանրային կարծիքին վիճակը։ Ի՞նչ չափով որ ժամանակը կ'անցնէր, նոյն չափով կը բորբոքէր ամէնուն երեւակայութիւնը։ Մամուլին, մանաւանդ զբօսախաղերու նուիրուած թերթերուն մէջ ահագին յօդուածներ կը գրուէին։ Շատեր կը դիմէին Տիար Դօրնպրօքի և միյտ նոյն պատասխանը կ'առնէին։ Նօտարը կը հաւաստէր որ անծանօթ խաղակցին վրայ բան մը չէր գիտեր, չէր ճանչնար զայն և չէր կրնար ըսել թէ Մինեզոդայէն մեկնելով ո՛ւր գացած էր։ Եւ երբ կը պնդէին ու կը թախանձէին,

—Ե՛րբ որ ուզէ, այն ատեն կուգայ, կ'ըսէր։

Այն ատեն էր որ խաղակիցները, Լիսի Ուէկէն և Մաքս Բէալէն զատ, յարմար դատեցին միջամտել իրաւամբ։ Արդարև եթէ չահողը մէջտեղ պիտի չելնէր, իրենք իրաւունք չունէ՞ն պընդելու որ խաղը չահուած չէր և պէտք էր վերսկսիլ ու չարունակել զայն։

Նաւապետ Եուրիքէն, Հէրման Դիդպերի, ձօն Միլնրը ծանուցին թէ մըտադիր են դատի քաշել հանգուցեալ Հիբէրպօնի կտակակատարը։ Լրագիրները, որ խաղի միջոցին օգնած էին անոնց, հիմա չլքանեցին։ Դրիպիուճի մէջ Հարրիս Քէմպէլ բուռն յօդուածմը գրեց անծանօթ խաղակցին դէմ և Զիքակո Հէրալտ, Տէյլի Նիւ Բիքորդ, Զիքակո Մէյլ, Ցրայէ Բրէսէ անհաւատալի ուժգնութեամբ պաշտպանեցին խաղակիցներուն դատը։ Բովանդակ Ամերիկա ոգեւորուեցաւ այս նոր գործին առթիւ։

Եւ յետոյ, անկարելի էր գրաւնեբու խնդիրը կարգադրել ցորչափ վաւերական թուղթերով չյայտնուէր շահողին ինքնութիւնը և ցորչափ ստուգապէս չգիտցուէր որ խաղը ուարտած էր վերջնականապէս։ Ուստի խաղակիցք պնդեցին որ եթէ անծանօթը մինչեւ քանի մը օր մէջտեղ չելնէր, Տիար Դօրնպրօք պարտաւոր պիտի ըլլար վերսկսիլ։ Դօմ Քրպ, Հէրման Դիդպերի, Հարրիս Քէմպէլ, Նաւապետ Եուրիքէն, նոյն իսկ Օվիտա Ֆոլի, Լիսի Ուէկի տեղն անցնելով, պատրաստ էին երթալ ո՛ւր որ քուեային արդիւնքը ղրկէր զիրենք։

Վերջապէս Յուլիս 15ին, այսինքն քուեաներուն վերջին արդիւնքէն երեք շաբաթ ետքը, անակնկալ միջադէպ մը պատահեցաւ։ Այն օրը, զրոյց ելաւ որ զանգակը ուժգնութեամբ կը հնչէր Օքսվուտի գերեզմանատան Հիբէրպոնի դամբարանին մէջ։

*Տ. Սուրէնեանի համար «ապացուցուած չէ նաեւ՝ թէ Հայ Եկեղեցին ի սկզբան ընդունած ըլլայ կուսակրօն եկեղեցական թիւնը, իբրեւ եկեղեցական պաշտօնակատարութեան նուիրեալ դասակարգ մը»։ և թէ մեր նախնի հայրապետաց ու եպիսկոպոսաց «իրենց կիներէն բաժնուած ըլլալնին յերիւրուած քմահին ենթադրութիւն մ'է»։ Ուրեմն այսուհետեւ մեր հասարակութիւնը գիտնալու է՝ թէ բոլոր այն մատենագիրները, սկսեալ Փաւստոսէն, որոնց բարեկամիս ուղղութին ճիշդ հակառակը ցոյց տուին, յերիւրողներ են, և թէ Սուրէնեան էֆ. զանոնք յաւերժաբար վտարած է մեր մատենագրութեան չարքէն։— «Մեր Ս. նախնիք, կ'ըսէ, քաջ ըմբռնելով առաքելոյն այս մասին տուած պատուէրը, (՝այն պատուէրը՝ թէ «կ'ուզեմ որ ամէն մարդ ինձի պէս ամուրի լինէր»), և թէ կուսանաց ամուսնութիւնը թոյլ կուտամ «ներելով, և ոչ հրաման հրաման տալով»), կանոն դրեր են՝ որ երիցութեան կոչուողներն անպատճառ ամուսնացած և ընտանիքի հայր ըլլան»։ Ուսկից կը հետեւի՝ թէ մեր Ե. դարու բոլոր այն «եպիսկոպոսունք և քահանայք և սարկաւագունք և դպիրք՝ որք կուսութեամբ նահատակին» (Յճխպ. 94), օգին մէջ կը բնակէին և օդին մէջ կը պաշտնավարէին (*)։ —«Մեր հեռանդ կանոնայ համեմատ, կ'ըսուի, ամուսնաւոր եկեղեցականք միայն կրնան լսել հաւատացելոց խոստովանութիւնը»» և այն։ Արդեօք սա յիշեալ կուսակրօն կղերին հովանի ժողովուրդը խոստովանութեան պարտականութենէն զերծ էր։ Առանց մինչեւ ատոնց օրերը ելնելու, դեռ ԺԲ. դարուն մենք յանուանէ գիտեն